

Upravništvo Ljubljana Puciničeva ulica 3.
Telefon 41-22 41-23 41-24
Ispravniki Ljubljana Puciničeva ulica 3.
Telefon 41-22 41-23 41-24
Podružnica Nova Gorica Puciničeva ulica 42
Računi Ljubljana Puciničeva ulica 3.
Telefon 41-22 41-23 41-24
Izdatništvo Ljubljana Puciničeva ulica 3.
Telefon 41-22 41-23 41-24
Unioni Pubblici Italiani S. A. MILANO

JUTRO

Izjava vasa dan po nedeljski
Narodna mla mesec Lu 18-
in mesečne vstopnice v Ponedeljski
zmes Lu 36 50
Uredništvo:
Ljubljana, Puciničeva ulica 3. telefon
41-22 41-23 41-24
Rekopis: v 12 urah
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Nuovi successi delle formazioni aeree

Un altro piroscampo affondato, due gravemente danneggiati
Riuscite azioni locali sul fronte tunisino - 20 velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 2 marzo 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1011:
Riuscite azioni locali sul fronte tunisino, l'aviazione avversaria ha perduto 13 apparecchi, 8 in combattimento e cinque ad opera delle batterie della difesa.
Formazioni aeree italiane hanno rinnovato arditamente gli attacchi contro il convoglio nemico già provato il giorno 28 febbraio, affondando un piroscampo e danneggiando gravemente due.
Incurioni aeree sono state effettuate su Palermo, Napoli e su varie località delle

province di Catania e di Cosenza.
Sono segnalati tra la popolazione civile dieci morti e 113 feriti a Napoli; dieci morti e 96 feriti a Palermo; cinque morti e dieci feriti a Catanzaro Marina; un morto e undici feriti ad Amantea (Cosenza).
Su Napoli venivano abbattuti tre velivoli dalla nostra caccia e due dalle artiglierie contro-aeree, altri due apparecchi precipitavano nei dintorni di Palermo colpiti uno dai nostri cacciatori ed uno dal tiro della difesa.
Sei nostri velivoli non sono rientrati alla base.

Novi successi letalskih skupin

En parnik potopljen in dva hudo poškodovana - Uspele krajevne akcije na tuniškem bojišču - 20 sovražnih letal uničenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 2. marca naslednje 1011. vojno poročilo:
Posrečene krajevne akcije na tuniškem bojišču. Sovražna letalstva je izgubilo 13 letal, 8 v bojih in 5, ki so jih sestrelile obrambne baterije.
Italijanske letalske skupine so smele ponovno napade proti sovražnemu konvoju, ki je bil prizadet že 28. februarja, ter potopile 1 parnik in hudo poškodovale dva nadaljnjaja.
Letalski napadi so bili izvršeni na Paler-

mo, Neapelj in na razne kraje v pokrajini Catanzaro in Cosenza.
Med civilnim prebivalstvom je bilo 10 ubitih in 113 ranjenih v Neaplju, 10 ubitih in 96 ranjenih v Palermu, 5 ubitih in 10 ranjenih v Catanzaro Marini, 1 smrtna žrtev in 11 ranjenih v Amantei (Cosenza).
Nad Neapljom so naši lovci sestrelili 3 letala, dve pa protiletalsko topništvo, medtem ko sta nadaljnji dve strmoglavili v bližini Palerma, eno zažgalo od naših lovcev in eno od strelcev obrambe.
Šest naših letal se ni vrnilo na oporišče.

Nova junaštva italijanskega letalstva

Operacijsko področje, 1. marca s Ponovno so oddelki letalstva z oporiščem ob zapadnem Sredozemskem morju dokazali neprimerljivo v boju s silovitimi letalskimi napadeli in v preostremu boju za oskrbovanje armad generala Eisenhowera. Kadarkoli krene kak večji konvoj iz Gibraltarja v pristanišča vzhodnega Alžira, bombardirajo močni oddelki letalstva kraje, s katerimi naj bi prišel po domnevah nasprotnika napad na transportne ladje. Istotestnost med javljenjem konvojev in napadi vednih ali manjših skupin na naše ozemlje spada v osnovno strategijo, ki bi lahko imela kakšne uspehe če ne bi bilo Kr letalstva tako pripravljeno in če ne bi bila napačna sredstva za napade na Anglosase stano v stanju alarma.

Alžiru in bombardirali mornariške enice, ki so se tam nahajale.
Prva akcija je bila izvedena ob 19.30 druga na ob 20.15. Čeprav je takoj začela delovati kopna in pomorska obramba proti napadajočim letalom sta bila oba napada kronana z uspehom. Posadke so lahko opazovale vrsto eksplozij; dve sta bili posebno siloviti in sta nastali verjetno na parnikih v pristaniščih. Na povratku je eden izmed naših bombnikov odlično prestopil napad sovražnega letalstva. Medtem je bil določen nov napad na konvoj. Napad sta izvedli ob zori dve izvidnici. Prva letala pod poveljstvom kapetana pilota Giuseppe Zucconija oziroma Marja Spazzaferrija s poročnikom pilotoma Ciprianem in Barga- gno, ki sta imela pomožne pilote marsešala Montevania, narednika Hasselja ter marsešala Tomuccija in Di Gennara. Naša letala so ob prvem svitu prispela nad preostale enice konvoja, ki so se nahajale v bližini rta Bougaron. ter so se spopadla s skupinami lovcev, ki so v množicah branili ladje. Kljub temu so letala istočasno kraljo po 6 uni sprožila svoje torpede iz bližnje objekto, in drugič tudi to akcijo odlične uspehe katerih obseg se ugotavlja. Na povratku so sovražni lovci zopet napadli torpedna letala. Eno izmed naših letal je doseglo oporišče po dramatični plovi z ranjenici na krovu. Vsa ostala letala so se nepoškodovano vrnila.

Z operacijami, ki so se pričele z naglo reakcijo naših lovcev ob letalskem napadu na Cagliari in ki so se nadaljevale s prvimi napadom torpednih letal na konvoj in se dopolnile z bombardiranjem pristanišča v Alžiru, ter z drugim napadom torpednih letal na preostale enice konvoja, čeprav je bil izveden v težavnih okoliščinah zaradi močnega nasprotnega odpora in neizprosnosti vremenskih okoliščin na zapadnem Sredozemlju so hrabri oddelki našega letalstva znova dokazali svojo drznost in borbeno sposobnost ter zadali hude izgube sovražniku, za katerega so naša letala stalna nevnost v oskrbovanju angloameriških armad, borečih se v bivši Francoski severni Afriki.

Zimsko vežbanje vseučiliške Milice

Rim, 1. marca s. V Dobiacu se je zaključilo zimsko vežbanje vseučiliške Milice, katerega so se udeležili oficirski gojenci smučarji vseh legij in kohort. Vežbanje v Dobiacu je bilo vojaškega značaja in je doseglo najlepše uspehe v pripravljanju mladih vseučilišnikov za gorsko vojno. Generalni inspektor je osebno nadzoroval zanimivo vežbanje ter se udeležil z zastopniki oblasti in krajevnimi hierarhijske tekme za trofeje »Giovinezza«. Ob zaključku vežbanja se je tekme udeležilo 15 eskadron na prosti 15 kilometrov. Eskadra iz Trieste si je pridobila prvo mesto. Oficirski gojenci so končno v ozračju velikega navdušenja nastopili s skupnimi smučarskimi vajami. Goreče vzključanje Duce'v in zmagi je zaključilo nastope vseučiliške mladine Italije.

Nova uprava Nacionalne ustanove vojnih invalidov

Rim, 2. marca s. Ob reformi ustanovnega zakona Narodne ustanove vojnih invalidov je bil nacionalni svetnik Gianni Baccarini imenovan za štiriletnje 1943-46 za predsednika ustanove. Z istim dekretom so bili poklicani v upravni odbor ustanove za isto dobo dr Carlo Giglio v zastopstvu Stranke, dr Massimo Grisoglia, zdravstveni generalni inspektor, dr. Raffaele Formica, dr. Raffaele Formica, dr. Anselmo Anselmi iz ministrstva za korporacije, in vojni invalidi Vittorio Presti, Gaetano Montauti in Ugo Costamagna. Imetniki zlate kolajne, ki jih je določilo narodno združenje pohabljenec in vojnih invalidov.
Včeraj je imel novi upravni svet ustanove svoje prvo zborovanje, ki se je pri-

Nadaljnje nemško prodiranje pri Izjumu Uničen je več razpršenih sovražnih oddelkov - Uspešni protinapadi ob spodnjem Kubanu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. marca. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo, danes naslednje poročilo:
V južnem delu vzhodne fronte je potekel večerjši dan v znamenju lastnih protinapadov. Drzna napadalna podjetja nemških čet ob doljnem Kubanu so razbila sovražne bojne skupine in preprečila priprave za napade.
Kljub težkim vremenskim in terenskimi okoliščinam je bilo na področju pri Izjumu zavzetih mn go nadaljnjih krajev. Nekaj razpršenih sovražnih oddelkov je bilo uničenih. Število ujetnikov in kollektiva plenarščina. Na bojišču so med številnimi padlimi našli poveljjočega generala 25. sovjetskega oklopnega zbora, generalnega majorja Pavlova.
Na bojišču zapadno od Harkova do severno od Orla in v odseku južno od Ilmerskega jezera so se tudi večerj ponorečeli sovražniki s sunki in poskusi prodorov z velikimi krvavimi izgubami. Most šče Demjansk južnovzhodno od Ilmenskega jezera, ki so ga sovjetške čete 14 mesecev z ogromnimi izgubami na moštvo in materialu zadržali naskakovalce, so nemške čete izpraznile po načrtu Dolge pripravljene uničile nemške čete je bil izvršen korak za korakom potem, ko so vsa mater jal in vse orožje pravčasno odpeljali nazaj. Izpraznitev sama se je izvršila brez motnje s strani sovražnika.
Na severnotuniškem bojišču so nemško-italijanske napadalne čete, uspešno podpirane od letalstva, dosegle večerj nadaljnje uspehe. Letalstvo je z dobrim uspehom bombardiralo železniške naprave v sovražnem zaledju, izkrcavalne naprave in ladje v Boni. Lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili v Sredozemlju 11 sovražnih letal.
Britanska letala so večerj v nočnih urah predla do Berlina. Metala so rušline in začelne bombe na državno prestolnico in kraje v okolici. Povzročena je bila škoda zaradi požarov in porušenih na mnogih stanovanjskih poslopjih in javnih zgradbah. Prebivalstvo je imelo izgube. Menšča števila sovražnih letal je s posamič odvračili bombami napadla zapadno nemško ozemlje. Nočni lovci protiletalskega topništva, mornariško topništvo in stražni četni so sestrelili 19 sovražnih letal, po večini štirimotornih bombnikov.
Na morju zavezno od Norveške je bil z bombami poškodovan britanski rušilec.

Obidbi svetjetski napadi na srednjem in severnem odseku
Berlin, 1. marca s. Iz pooblaščenega vi- na se doznava, da so se večerj po hudih borbah zaradi žilavega odpora nemških čet izjalovili številni sovjetski napadi med operacijami zapadno od Kursa in v odseku Orla. Brez uspeha so bili poskusi boljševikov, da bi vdrl v nemške čete južno od Ilmenskega jezera. Nemške čete so odbile, deloma s protinapadi, sovražne napade in zadale sovražniku hude izgube. Tudi južno od Laškoške jezera so ostali brez uspeha ponovni sovjetski napadi v nekem prednjem odseku.

Obidne sovjetske izgube
Berlin, 2. marca s. V odseku ob Miusu je bil sovražnik, kakor je bilo že objavljeno, potem ko je več dni zvaljal krajevne napade in zbral močne oklopne sile ter več pihotnih divizij napadel v velikem obsegu dne 28. februarja v širini 18 kilometrov. Sovjetske čete so očitno nameravale prodrati nemško črto v smeri indistrijskega področja Donca, toda uspehi jim ni prekorajči Miusa, ki je skoraj ves zamrznjen pač na to bil s protinapadi oddelkov vojske in SS na teh področjih navzile odjugi dosežen razni uspehi za Nemce. Število ujetnikov in plena stalno narašča. Vzdolž fronte so se obnovljeni napadi sovražnika razbili ob neporušljivem nemškem odporu. Doznava se, da so sovjetske izgube izredno visoke. Boljševiki so izgubili samo v predelu Orla in v odseku nekake armadnega zbora v mesecu februarju 30 tisoč mož, ki so padli na bojišču na mostiču ob Kubanu kjer operira ena nemška oklopna divizija pa so v istem razdobju našli nič manj kakor 9710 padlih sovražnikovih vojakov.

S finskega bojišča
Helsinki, 1. marca s. Na fronti Karelijske ožine in Aunuške ožine so bili zavrnjeni in razpršeni sovjetski napadalni oddelki, ki so se skušali približati finskiim postojankam in so utrpeli izgube. V južnem odseku fronte v vzhodni Kareliji je bil s kombinirano akcijo nehotne in finskega topništva na treh različnih točkah zaprt napad sovražnih oddelkov. Finske napadali oddelki so izvedli odličan udar na sovjetske posadke na zimskem letališču.

čelo s podravom Duceju in v misli na tovarške borbe. Predsednik Gianni Baccarini je podal pregled udeleževanja v zadnjem triletnju, ki je potekalo v stalnem delovanju s predsedništvom ministrskega sveta in gorečem sodelovanju z združenjem pohabljenec in invalidov. Predsednik je zlasti obširno poročal o prevzgoji in nameščenju invalidov iz sedanje vojne v industriji, obrtništvu in poljedelstvu. V tem pogledu so bili doseženi že znatni uspehi ki se bodo v nadaljnjem še bolj razvili. Predsednik je nato podal smernice za nove napore ki jih je treba rešiti v skladu z zahtevami naroda v vojni in posameznimi zahtevami invalidov ki morajo biti na delovanju ustanove, da se fizična država budno in stalno ob njih svet le nato prouči važna vprašanja dnevnega reda med drugim proračun ustanove. O raznih vprašanjih so se navzoči izširno pogovarili.

nekega jezera, katero so uničili. V odseku Rukajervija je sovražnik po izredno siloviti topniški pripravi napadel in skušal napredovati v zaščiti umetne megle, toda vredno hud obrambni ogenj je sovražnika ustavil in ga razpršil. Občutne izgube so imele tudi čete, ki so se zbirale v neposrednem sovražnem zaledju.

Angleška javnost je hudo vzemirjena

Lizbona, 1. marca s. »Time and Tide« piše v uredniški pripombi pod naslovom »Od Dona do Tunisa«: Nima pomena prikrivati, da je A. glja navzlic ruskim zmagam globoko vzemirjena. Če bi morali doživeti kak poraz v Afriki ali v Rusiji, bi vsi v državi vedeli, za kaj gre. Država ve, da je v krizi in noče biti več osleparjena, Država ni zadovoljna z ne-

prodornim moškom, s katerim so se obdali naši birokrati, in ta nezadovoljnost ni manjša zaradi pravnih izgovorov s katerimi se skuša opravičiti molk. Narod s strahom vprašuje v tovarnah, v uradih na cestah in v kavarnah, zakaj se vojna v Afriki zavlačuje. Kmalu bo prišel trenutek, ko bodo vprašanja bolj glasna in silovita.

»Spectator« objavlja poročilo »Strategi cusa« pod naslovom »Na Sredozemski fronti« v katerem je rečeno: če trezno proučimo položaj, moramo priznati, da se je zelo poslabšal po prvem poizkusu zavzetja severnovzhodnega dela Tunisa. Teda se je zdelo da nan je uspelo prikovati sovražnika na tem področju, toda danes je jasno da se je moralo desno krilo zavezniške razvrstitve umakniti in da drže Nemci ter Italijani središča vzhodne obale do Tripolitaniije. Čas je delal za sovražnika.

Ducejeva navodila

za popolno mobilizacijo vseh sil kmetijske proizvodnje

Rim, 2. marca s. Dne 27. februarja in 1. marca se je sestel pod Ducejevim predsedstvom medministrski vzporejevalni odbor za oskrbo, razdeljevanje in cene. Navzoči so bili Tajnik PNF finančni minister, minister za kmetijstvo, minister za promet, minister za korporacije, minister za devize in valute, minister za vojno proizvodnjo, državni podtajnik notranjega ministrstva, državna podtajnika Fabrizzi in Amicucci, šef inspektorata za zaščito vlog in podeljevanje kreditov generalni komisar za ribolov inspektor PNF Balzarini, predsednik fašističnih konfederacij delodajalcev in poljedelskih delavcev, trgovine, industrije kreditnih in zavarovalnih zavodov in predsednik Narodnega zavoda za kooperacije, navzoč je bil tudi tajnik odbora Augusto Venturi.
Ob pričetku zborovanja je minister za poljedelstvo in gozdovalje v posebno obširnem in podrobnem poročilu očrtal stanje prehrane glede žita, maslo, mesa, mleka, sira, poljedelskih pridelkov in drugih živil. Minister Pareschi je poročal tudi o obširni akciji ministrstva za poljedelstvo, o selekciji in ureditvi industrije konserviranih proizvodov. Ob zaključku je izrazil prepričanje, da bodo interesirane kategorije kar najbolj sodelovale pri tej akciji, ki naj rodi sadove ne samo glede na zahteve vojnega časa, temveč tudi glede na zahteve v bodočnosti.

Ob koncu poročila je Duce poudaril, da stanje prehrane se naprej kaže znake za dovoljve normalnosti kljub nekaterim zakasnitvam v razdeljevanju, nastalih zaradi težkoč ki so ovirale nagle prevoze. Duce je končno dal navodila, da bodo izvajanje načrtov poljedelske proizvodnje, uvedba občinskih uradov za ugotavljanje proizvodnje, izdelovanje in razdeljevanje umetnih gnojil, usmerjanje vse razpoložljive delovne sile na poprsta dela predmet največje pozornosti vseh interesiranih organov, tako da bo za amčena polna mobilizacija vseh sil poljedelstva in da se bo dosegla višja ravnen proizvodnje in bolj učinkovita disciplina zbiranja pridelkov in novi žetvi.

Poročali in govorili so o raznih vprašanjih dnevnega reda ministra Pareschi in Bonomi, državni podtajnik Fabrizzi, tajnik odbora in nacionalni svetnik Frattari. Zborovanje odbora se bo nadaljevalo 8. marca ob 17.
Narodni spomenik za Gabriela D'Annunzia
Rim, 1. marca s. Ob peti obletnici smrti Gabriela D'Annunzia je Duce odredil naj se na prihodnjem sestanku ministrskega sveta odloži načrt zakona za postavitev narodnega spomenika počtu in vojaku v njegovem rojstnem kraju. Spomenik bo postavljen po končani vojni.
Salò, 1. marca s. Danes so resnobno proslavili peto obletnico smrti poveljnika Gabriela D'Annunzia ob navzočnosti vseh najvišjih predstavnikov oblasti v pokrajini Brescia. Prefekta in predsednika tajnika je sprejel senator Bartolini, zveznega tajnika je sprejel senatore, z vsemi člani upravnega odbora V župni cerkvi je bila slavnostna maša ob predvajanju glasbe.

Visoko nemško odlikovanje princa Piemontskega

Berlin, 1. marca s. Hitler je podelil Piemontskemu princu Umberto Savojskemu veliki križ reda nemškega orla. Visoko odlikovanje je princu izročil nemški zunanji minister von Ribbentrop v avdienci, ki mu je bila dovoljena ob priliki njegovega obiska v Italiji.

Nastopna avdiencia grofa Ciana pri sv. očetu

Rim, 1. marca s. Grof Galeazzo Ciano je danes svečano izročil sv. očetu pisma, s katerimi je akreditiran za izrednega poslanca in opolnomočena Nj. Vel. Kralja in Cesarja pri sv. stolici. Avdiencia je bila ob desetih v prestolnih dvorani. Po pozdravu je papež posebel veleposlanika v svojo knjižnico na zasedbi razgovor. Po razgovoru je grof Ciano predstavil papežu osebe veleposlanstva.
Po avdienci je veleposlanik obiskal kardinala državnega tajnika, nakar je stopil v baziliko sv. Petra, kjer ga je sprejela deputacija vatikanskega kapitlja. Ob 12. je kardinal Maglione vrnil obisk grofu Ciano v veleposlanstvu.

Novi italijanski poslanik v Ankari

Ankara, 1. marca s. Listi poročajo s poudarkom o imenovanju Ekse. Guariglie za veleposlanika v Ankari in objavljajo o njem obširne življenjske podatke.

Proslava v Rimu ob obletnici ustanovitve mandžurskega cesarstva

Rim, 1. marca s. V poslaništvu Mandžurije v Rimu so proslavili obletnico ustanovitve mandžurskega cesarstva. Ob tej priliki so se zbrali številni zastopniki iz diplomatskih političnih, kulturnih, novinarskih in umetniških krogov iz držav trojnega pakta. Mandžurski poslanik Ločana je pozdravil goste in vzklikal Vel. Kralju in Cesarju. Duceju, italijanskemu narodu in zmagi trojnega pakta. Odgovoril je državni podtajnik in zunanji minister Ba- stanini in je vzklikal Vel. mandžurskemu cesarju, mandžurskemu narodu in skupni zmagi.
Slavja so se udeležili minister tajnik Stranke, minister za narodno vzgojo, nemški veleposlanik, španski veleposlanik, minister poverjenec poslov Japonske in japonski veleposlanik pri sv. stolici, poslaniki Danske, Finske, Rumunije, Madžarske, Hrvaške in Tajske, podtajnik PNF Tarabini minister Kr. hiše veseposlanik Rocco, direktor tujega tiska, pretek akademiki, senatorji in nacionalni svetniki. Ob koncu so navzoči z zanimanjem gledali film, ki prikazuje industrijski razvoj prijateljskega in zavezniškega cesarstva.

Dveletnica pristopa Bolgarije k trojnemu paktu

Ducejev odgovor na brzojavko Filova

Rim, 1. marca s. Duce je sprejel iz Sofije naslednje brzojavko:
»Ob drugi obletnici pristopa Bolgarije k trojnemu paktu, ki je tako srečno združil našo državo z velikimi italijanskimi narodom v svrhu uvedbe novega evropskega reda, ki bo zagotovil bodočo blagostanja narodom, ki sodelujejo v skupni borbi, sem nadvse srečen, da Vaši Ekselenci izrazim svoja najpripranejša voščila za Vašo osebo ne srečo kakor tudi za zmago nadvse hrabre italijanske vojske in za uspevanje velikega zavezniškega naroda. — Filov, ministrski predsednik, in zunanji minister.«
Duce je takole odgovoril:
»Zelo vesel sem bil, Ekselencija, brzojavke, katero ste mi poslali ob obletnici pristopa Bolgarije k trojnemu paktu. Zahvaljujem se vam zanj in želim vse najboljšo vam in bolgarskemu narodu, ki sodeluje s

silami trojnega pakta v borbi proti skupnemu sovražniku ter za bodočnost nove Evrope. — Mussolini.«

Sofija, 1. marca s. Ob drugi obletnici pristopa Bolgarije k trojnemu paktu je bila lepa manifestacija v poslaništvu Italije. Več tisoč mladenčev je skupno z množico raznih sloves navdušeno vzklikal Italiji in Duceju. Ko se je Kr. minister Italije prikazal na balkonu, je množica vzklikala italijanskim vojakom in zmagi. Osi šef mladinske organizacije »Branike« je kratko nagovoril množico in poudaril večno hvalnost bolgarskega naroda do Italije in Nemčije ki sta omogočili da se je Bolgarija narodno zopet zedinila. Znova je petrdil slovesni sklep vseh Bolgarov da huče meriš-rati ob strani sil Osi in doseči neizbežno končno zmagajo. Podobna manifestacija je bila pred poslaništvom Nemčije.

Pomen Ribbentropovega obiska

Uradno poročilo o sestanku Duceja z nemškimi zunanjim ministrom mirno in stvarno ugotavlja pomen razgovorov, ki so potekali v ozračju, kakršno spaja oba vrhovna voditelja in oba naroda v bratstvu erozija. V štirih dneh trajajočih razgovorih so bila obdelana vsa politična in vojska vprašanja sedanjega položaja in dosežen popoln sporazum o vsem. Sodelovanje vojsk-h voditeljev pri razgovorih zbuja domneve, da se je proučeval položaja razširila na vsa vojna prizorišča, na katerih italijanske in nemške sile bratovsko sodelujejo z istim junaštvom in vztrajnostjo.

Rezultati razgovorov, ako naj jih tako imenujemo, so jasno označeni: Italija in Nemčija se strinjata glede vseh vprašanj in sta trdno odločeni, da nadaljujeta borbo, pa naj bo še tako huda, do skrajnega cilja namreč do uničenja vseh sovražnikov, zlasti tudi boljševizma, ki z neposredno zaslužnjo vsi Evrope. Zmaga mladih narodov Osi in narodu trojnega pakta, ki žrtvujejo v tej vojni toliko dragocene krvi svojih sinov, bo obenem tudi zmaga vse Evrope, kajti Italija in Nemčija bosta dali narodom tega starodavnega in slavljene kontinenta pravičen mir in možnost življenja v svobodi in neodvisnosti, ki sta bistvo novega jutrišnjega reda.

Dogodki zadnjih treh dni so pokazali, kako je za Evropo koristno in potrebno, da vodi vojno do skrajnosti. Framasensvo in židovstvo, ki tvorita osnovno imperijalizma Velike Britanije in Zedinjenih držav, sta odkrila svoj polje po svetovni nadvladi, vsi zahrbnost trgovcev in brutalnost piratov, ki jim ne sme biti dano, da bi se hranili s krvjo drugih. Prav zato je treba

vojno nadaljevati in odstraniti iz Evrope nevarnost boljševizma, ki pomeni uničenje vse evropske narode. Duce je v svojem godovinskem govoru z dne 2. decembra lanskega leta v pregledu desetletnih 30 vojnih mesecev jasno obeležil smisel borbe, ko je dejal, da gre za borbo med dvema svetovoma, pri čemer so v igri večne vrednote. Italiji in Nemčiji narekujejo borbo do zmage tudi vse žrtve, ki so doslej padle, da bi s svojim žrtvovanjem omogočile uresničenje novega, pravičnejšega reda.

Tudi v berlinskih krogih pripisujejo rimskim razgovorom velik pomen. Vojna stopa v novo fazo. Gigantski napor boljševizma se bliža koncu, ne da bi bili sovjetski vojaški desigili, kar je Stalin od njih pričakoval. Sile Osi pa so med tem mobilizirale vse energije svojih narodov in lahko izvedejo tudi popolno mobilizacijo vse evropske celine, ki se že zaveda velike boljševiške nevarnosti.

Lahko torej rečemo, da se začena odločilna faza vojne. V Rimu je bil izdelan podroben akcijski program obeh veleisl Osi, ki sta s svojim sklepom o nadaljevanju vojne do zmage odločno odgovorili Churchill in Roosevelt. Rezultat rimskih razgovorov izzveneva zato tudi v nemškem tisku v tale zaključek: »Vse za končno zmago — skupna borba do totalnega zmagoslavlja!« Solidarnost Italije in Nemčije pa pomeni danes tudi solidarnost vse Evrope, ki se mora odločiti za izbiro med potjo, ki vodi k svobodi in obnovi, ali potjo, ki vodi k boljševizmu uničenju vseh evropskih dobrih. Italija in Nemčija sta v tem pogledu zavzele svoje dokončno in nespremenljivo stališče.

Španija v bojni črti proti komunizmu

Milanski »Il Popolo d'Italia« je objavil te dni zanimiv dopis iz Madrida, ki nam prikazuje odmeve dogodkov na vzhodnem bojišču v španski javnosti. Poročevalec piše med drugim:

Vsi španski listi brez izjeme so z največjo mirnostjo in popolno objektivnostjo beležili odkrita in moska nemška uradna poročila, ki so navajala »uspehe« boljševiške zimske ofenzive v raznih odsekih bojišča in nujno popravilo po antikomunističnih oboroženih silah zasledene bojne črte. Vsi listi pa so obenem odločno in s pozitivnimi dejstvi pobijali nebrzdano anglosasko propagando, ki se je trudila kakor se še vedno trudi prikazati »uspehe« moskovskega zavezništva kot »zmage« odločilnega pomena. Operacije poplave nemške bojne črte pa kot nepopravljive katastrofe.

To seveda ne pomeni, da so listi šli mimo stvarnosti in podcenjevali pomen boljševiške nevarnosti, ki grozi Evropi in vsemu civiliziranemu svetu. Dokazuje nam le da so španski krogi ohranili mirno sposobnost presoje, ko so pripisovali dogodkom pomen, ki ga imajo in jih tako vsledili s stvarnim razvojem. To pomeni nasledilo, da so po vsem tem umeli zajeti pravo razmerje dogodkov in se niso pustili vplivati od nobene vrste propagande. Čeprav so priznavali resnost nevarnosti, so na drugi strani priznavali obstoj sredstev, odločnosti in hrabrosti za premaganje vseh ovir s strani narodov, ki so doslej zmagovito vodili vojno in ki s pričo tega ne morejo odgovoriti samo zaradi osamljenosti in niti najmanj ne odločilnih uspehov nasprotnika.

Stalingsko zgodbo so listi povečevali kot pravo epopejo, kot najvišjo slavo nemške vojske in njenih zaveznikov, a tudi kot dokaz neporušljive moči, ne pa kot čudovito boljševiško zmago, kakor so to propagandno prikazovali v Londonu in Washingtonu.

V splošnem pregledu operacij pa listi niso opustili prilike, da ne bi opozorili na ogromne izgube, s katerimi so morale boljševiške vojske plačati in še vedno plačujejo svoje skromne uspehe, poudarjajoč obenem, da bodo te izgube občno vplivale na razvoj operacij splošni. Angležem in Američanom tako so pisali španski listi, ni prav nič mar za strahotne vrzeli, ki so se pojavile v vrstah njihovih zaveznikov, saj jih smatrajo le za rezervno ljudje, ki jim služi za nadaljevanje vojne na kontinentu, ne da bi jim bilo treba uporabljati lastne sile. Vse to jih ne briga tudi zato, ker so neopomirljivi nasprotniki Moskve (Jajti njeni zavezniki so le v toliko, v kolikor lahko izkoristijo ruski narod za topovsko hrano, ki naj obrabi nemško udarnost) in je zato njihov satanski načrt, da bi ubili dve muhi z enim udarcem, da bi namreč dosegli nemški poraz in seveda popolno zrušenje sovjetskega vojnega stroja.

Ta pojav, ki kaže na popolno brezvestnost, Churchill in Roosevelt seveda ne dopuščata, da bi videla vsa dejanska nevarnost; onadva namreč ne moreta razumeti, da bi bila v primeru ruske zmage nad Nemčijo in njenimi zavezniki vsa Evropa prežgana od barbarskih tolp in bi se niti Anglija niti sama Amerika ne mogla izogniti boljševizmu kaosu. Tega v Londonu in Washingtonu ne morejo razumeti, pišejo španski listi, pač pa to dobro razumejo evropski in krščanski narodi. Se posebej pa to dobro razume Španija, ki ve bolj kakor vse druge države, kakšno strahoto, tragedijo in revščino pomeni boljševizem. Zato se bodo na ruskih bojiščih vsi evropski in vsi krščanski narodi borili do zadnjega moža, da bi rešili kontinent in krščansko civilizacijo pred popolnim uničenjem.

Tako pišejo v glavnem vsi listi. Še bolj zanimivo pa je slišati mnenje ljudskih množic, kjer je pod vplivom anglosaske propagande še vedno nekaj struj, ki niso v skladu z režimom ali tvorijo tako zvane rečne ostanke in usedline. Vseh teh »nezadovoljstev« in »disidentov« pa anglosaska propaganda o boljševiških uspehih ne le ni navdušila in elektrizirala, temveč je nasprotno zbudila mnoge spomine, ki so medtem že obledeli, ki pa so na mah zopet prišli na dan: spomini na tako imenovano ljudsko republiko in komunistično samovoljstvo, ki motijo slehernega Španca. Ljudje se spominjajo preganjanj, spopadov na ulicah, lakote, rečnih patrol izvršnih pletenov ropanja revščine in obupa, mučenja in vseh drugih nesreč. Vse to, tako sedaj pravijo, bi se povrnilo če bi Evropo doletela nesreča da bi boljševizem zmagal Španijo bi zopet začela kr. zopet bi bila samo kup ruševin in pokopališče kakor v ostalem vsa Evropa.

Pri tem seveda nihče ne verjame, da bi Anglija zaustavila te azijske horde in jim preprečila, da bi ne pograle kontinenta v pogubo in uničile vsa znamenja civilizacije. London skuša s to bajko preslepiti nevarne države, toda ne verjame ji nihče, niti anglofilci ne. Tako imo-

novana »Atlantska kart« je znana vsem, z njo pa tudi anglosaski sklep da se Evropa prepusti boljševiški skrb. Čeprav bi bila London in Washington sklenila svoj dogovor z Rusijo z drugimi nameni, bi zmagovita Rusija neodvorno izsilila njegovo spoštovanje in anglosaska zavezanika bi se temu ne mogla upirati. Skratka, boljševiški »uspehi« so odprli oči tudi najbolj slepi, pretiravanja anglosaske propagande pa so vplivala v povsem nasprotnem smislu, kakor so v Londonu in Washingtonu pričakovali.

Španski antikomunizem, ki se je po tragičnih skupnih, ki so veljale državo toliko žrtve brez imena, prelevil v pravo nacionalno mistiko, je danes absoluten in totalitar, saj zajema vse sloje ljudstva, vse vrste tistih, ki sicer niso komunisti, ki pa so podzavestno pomagali načrtom kominterne do uspeha s svojim »neskladnim« zadržanjem in s svojimi simpatijami. Če so do večerj delali tu se razlike med Moskvo, Londonom in Washingtonom, vsaj v nekaterih krogih, je to razlikovanje sedaj odpadlo. Danes so vsi mnenja, da bi demokratska zmaga ne pomenila angleške ali severnoameriške zmage, temveč izključno le rusko in boljševiško zmago in sicer z vsemi strahotnimi posledicami. V krogih, kjer so si še do nedavnega želeli — bodisi iz osebnih interesov, bodisi iz snobstva ali užaljenosti — zmago tipa »made in England«, so vsi danes za zmago Osi, v kateri vidijo edino rešitev za evropske narode in civilizacijo.

Španija reagira torej na ruske dogodke s formiranjem trdnega bloka protiboljševiške zavesti in volje. In nasproti ogromni večini španskega naroda, nasproti falangistični Španiji stoji le majhna manjšina odpadnikov, ki pa so se pričo pojave rečne nevarnosti čez noč zavdeli, uvidevajoč vsi stvarnost. Nihče ne dvomi v zmago Osi in njenih zaveznikov v tej gigantski križarski vojni, ki se vodi v imenu Evrope in krščanske civilizacije proti azijskemu barbarstvu. Nihče ne dvomi da bo pomlad zopet in dokončno prinesla triumf evropskega orožja. Predvsem pa nihče ne dvomi, da je absolutna dolžnost vseh civiliziranih narodov, da v kralj zatro boljševizem in izbrisejo s tega sveta celo spomin nanj. Nikdar ni srce vse Španije — vse brez razlike — utripalo s tolikim nagonom za »sinjo divizijo«, ki deli z nemškimi in vsemi drugimi tovariši na vzhodnem bojišču žrtve in slavo za rešitev najvišjih duhovnih dobrin in materialnega obstoja človeške civilizacije. Nikdar ni bila vsa Španija tako pripravljena, da tvori, če bi bilo treba eno samo »sinjo divizijo«, kakor sedaj, ko opeva anglosaska propaganda »uspehe« komunistov

Ryti zopet prevzel predsedniške posle

Pred sestavo nove finske vlade

Helsinki, 1. marca s. Zopet izvoljeni predsednik republike Ryti je v finskem parlamentu prevzel oblast. Ob tej priliki je predsednik ministrskega sveta Rangell podal po običaju ostavko celotne vlade. Predsednik republike je povelj vladni opravljanje splošnih poslov do sestave nove vlade.

Stockholm, 2. marca. Včeraj je predsednik finske republike Ryti začel svojo novo predsedniško dobo. Po parlamentarnem običaju je vlada uradno podala ostavko.

Ze takoj ob izidu predsedniških volitev se je v Helsinkih opazilo živahno kulturno devovanje z uganjanji in predlogi o tem, kdo naj bi na novo zasedel najpomembnejša ministrska mesta, predvsem seveda predsedništvo vlade in zunanje ministristvo. Napovedovanja za sedaj še niso mogoca, verjetno pa je da bo sredi tedna nova vlada že sestavljena in vsa uganjanja bodo s tem odpadla. Predsednik Ryti želi, da bi se vse stranke sporazumele glede imen oseb, ki bi uživale splošno simpatijo dal pa je obenem razumeti, da bo v primeru če se govornice ne bodo poleggle, sam izbra oovega predsednika vlade čeprav morda izven parlamentarnih krogov.

V soboto sta prispela v Helsinke finski poslanik v Berlinu Kivisaeki in finski poslanik pri Vatikanu Gripenstedt, včeraj zjutraj pa se finski poslanik na Švedskem Vasasierma. Predsednik Ryti se želi s temi finskimi diplomatiskimi zastopniki v treh napomembnejših sredstvih posvetovati, preden bi se odločil za sestavo nove vlade.

Financijsko ministristvo je objavilo poročilo o finških finančnih naporih v letih 1940 do 1942. Iz njega je razvidno da je 75% vseh dohodkov porabila država, kar je finški omogočilo, da nadaljuje svojo borbo za osvoboditev ozemlja, ki ga ji je odvzela Sovjetska zveza in za dosego mej, ki naj državi zagotovijo bodočo varnost. Od leta 1940 do 1942 so državni izdatki dosegli 44 milijard finških mark, od

Spominski večer Gabriella d'Annunzia

Ljubljana, 2. marca.

V ponedeljek zvečer je priredil Zavod za italijansko kulturo v Ljubljani uspel komemoracijski večer v spomin slavnega italijanskega pesnika Gabriella d'Annunzia, ki je umrl 1. 1938. Prostrana dvorana Kulturnega zavoda je bila polno zasledena. Med občinstvom so bili navzoči ing. Carra kot zastopnik Zveznega tajnika, prof. Zupančič predsednik ljubljanske Zveze šolnikov, za Akademijo prof. dr. Ramovš, dr. Windischer za Narodno galerijo in drugi zastopniki šolskih oblasti, profesorji ter mnogo slušateljev jezikovnih tečajev.

Večer je otvoril prof. dr. Vito Papaluca, ki je najprej pozdravil zastopnike oblasti in vse prisotne, nakar je z izbranimi besedami očrtal pomen prireditve. Dotaknil se je življenja velikega pokojnika od njegovih otroških dni do smrti. Prebral je tudi tri značilne njegove pesmi in nekaj posameznih stihov. Predavatelj je s svojimi jasnimi izjavami v skopo odmerjenem času odtril glavne značilnosti in svojevrsne lepote velikega pevača Italije. Dr. Papaluca, ki je podal d'Annunzijeve umetniški lik kot dober pedagog, je za svoja izvajanja žel toplo priznanje.

Predaja poslov v ljubljanskem Fašiju

Ljubljana, 2. marca

Tiskovni urad Fašistične zveze sporoča: V navzočnosti Zveznega tajnika in drugih članov Fašijskega direktorija se je včeraj ob 11. izvršila predaja poslov med tovaršarjem De Simoneom, ki odhaja na drugo službeno mesto v Rim, in tovaršarjem Cungiem, ki mu sledi kot novi Podtajnik Ljubljanskega Fašija.

Po krajšem govoru tovarša De Simoneja je Zvezni podtajnik očrtal smernice dela novemu Podtajniku, ki mu je odločno odvrnil »storil bom svojo dolžnost«.

Slovesnost je zaključil pozdrav Duceja.

IMMINENTE
PRIHODNI SPOTREB
Cine - UNION - kino

VIOLETTE
nei capelli
TRI
PRIJATELJICE

Una produzione
Produzione
Diretta da
Regia

FONDAZIONE-LUX
C.L. BRAGAGLIA

LILIA SILVI
ROBERTO VILLA
IRASEMA DILIAN
CARLA DEL POGGIO

Radio Ljubljana

SREDA, 3. MARCA 1943-XXI

7.30: Pisana glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Opera glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.10: Poročila Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.12: Orkester pesni, vodi dirigent Angelini. 13.45: Opera glasba na ploščah. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Pesmi in napetvi. 14.30: Violinski koncert Jana Slajsa, pri klavirju Janko Ravnik. 15.00: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 17.15: Napetvi in romane. 17.35: Koncert pianiste Clelie Arcelle. 19.00: »Govorimo italijansko«, poučuje prof. dr. Stanek Leben. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.15: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Radio za družino. 21.15: Predavanje v slovenski. 21.30: Simfonična glasba na ploščah. 21.40: Devet Beethovnovih simfonij. Prva simfonia vodi dirigent Sergio Failoni. 22.10: Zanimivosti v slovenski. 22.20: Orkestralna glasba, vodi dirigent Petralia. 22.45: Poročila v italijanski.

šesti roman DK

bo izšel sredi marca

V tej novi knjigi, s katero bo zaključila svoje drugo četrtletje, bo zbirka »Dobra knjiga« nudila čitateljem zanimivi in napeti roman znanega danskega pisatelja H. P. Jacobsena:

»BORBA Z BOGOVI«

Roman se dogaja pred 3500 leti, ko se je na Egejskih otokih začela razvijati prva civilizacija na evropskih tleh. Njegova vsebina je nepretrgana veriga dramatičnih napetih dogodkov, ki jih je pisatelj nanzal tako mojstrsko, da bo čitatelj rad ponovno posegel po knjigi in jo vedno na novo z užitekno bral.

Ko te dni obnavljate naročnino na naše liste, se naročite tudi na romane DK, da si zagotovite njih nabavo po znižani ceni.

Gospodarstvo

Proizvodnja knjig v Nemčiji

Pod naslovom »Dirigirano gospodarstvo s knjigami« prinaša »Frankfurter Zeitung« zanimiv članek, iz katerega posnemamo naslednje. Knjigotiski so dožvel od zbruha vojne izreden naval kupujočega občinstva. Potreba po knjigah se je v vojni znatno povečala. V zvezi s povečanimi d-hodki posameznikov se je na trgu pojavil nov širok sloj kupujočega občinstva. Vedno pogostejši so kurci, ki ne iščejo določene knjige in imajo željo namen kupiti knjigo. Znatno povečanemu povpraševanju so knjigarnarji sprva ustregli na ta način, da so posegli po svojih znatnih zalozah. Promet knjigarnarjev, ki je že leta 1939. dosegel 1 milijardo mark, se je v naslednjih letih še povečal. Tako je razumljivo, da so se začele postopno zelo skrcile. Zato so bili že lani izdani ukrepi za dirigirano gospodarstvo s knjigami. Medtem so šle v danar tudi knjige, ki jih prej ni bilo moglo novotiči. Tekoča proizvodnja pa pri skrcenih zalozah seveda ni mogla kriti vsega povpraševanja. Pilstojna mesta so vse storila, da omogočijo tiskanje knjig tudi v vojni. Število novih prvih izdaj, ki je pred vojno znašalo 18.000 do 20.000, se je seveda zmanjšalo. Predvsem je manj mladih avtorjev, ker so bili mlajši ljudje poklicani pod orožje. Ta izpadel je bil v prvih letih nadomeščen s ponatisi Založniki so sprva velikega povpraševanja tudi zvišali naklade. Medtem ko so pred vojno pri manj znanih avtorjih tiskali 2000 do 3000 zvezdov, so v prvih letih vojne dvignili take naklade na 10.000 do 20.000 izvodov, pri zelo aktualnih knjigah pa so šle naklade tudi do 100.000 in še več izvodov. Ta možnost tiskanja velikih naklad pa je prenehala lani, ko je bilo uvečeno kontingentiranje papirja za knjige.

Nekaj časa so našli založniki tizravno na ta način, da so tiskanje knjig oddali tiskarnam v inozemstvu, zlasti v zapadno Evropo. Toda tudi ta možnost se je kmalu zmanjšala, ko so v dotičnih deželah potrosili stare rezerve papirja. Gospodarski urad za trgovino s knjigami je moral zaradi tega uvesti kontingentiranje papirja za vsako knjigo in postopek odobravanja izdaj. Pri tem postopku so našle svoje mesto poleg knjig, ki obravnavajo trenutne politične in gospodarske dogodke, tudi leposlovne in znanstvene knjige. Seveda pa vsem željam založnikov glede posameznih izdaj ni bilo mogoca ustreči, obenem je bilo treba obenem omejiti višino naklad. Le pri knjigah z važno politično ali vojaško vsebino so dopuščene še naklade v višini 30.000 do 40.000 izvodov, pri lepo-

slovnih knjigah pa naklada v nobenem primeru ne sme presegati 5000 izvodov.

Pri samem tiskanju knjig se doslej niso pojavile težave, ker se je zmanjšalo ostalo delo v tiskarnah sprito manjšega števila in obsega časopisov. V bodoče pa bo seveda tudi na tem področju prišlo do sprememb, ker bodo zaradi mobilizacije delovnih moči prenehale obratovati manjše tiskarne. Ze v prvem letu po izbruhu vojne pa so se pojavile težave pri knjigovoznicah. Pred vojno so dali založniki da bi zmanjšali riziko vezati le del naklade. Danes pa pošljejo v vezavo takoj vsa naklada. Vrhutega so morale knjigovoznice vezati še knjige iz predvojnih naklad. To je zlasti v letu 1941 povzročilo precejšnje zakasnitve pri vezavi knjig. Knjigovoznice so tudi danes obremenjene z delom, čeprav jim predpisuje glede ceneje opreme omogočajo, da pri enakem stanju oseba zvežejo več knjig kakor prej. Mnogim knjigovoznicam je uspelo pridobiti večje število ženskih delovnih moči in inozemskega delavstva.

Pri vnovčenju knjig je treba upoštevati razne skupine potrošnikov. Tudi v vojni je važen izvoz knjig. Odpadel je sicer znaten del prejšnjih inozemskih odjemalcev, zato pa se je povečalo povpraševanje po nemških knjigah v Evropi sami. Znatna je potreba za vojsko in za stranske organizacije. Zlasti gre prizadevanje za tem, da dobe vojaki na fronti čim več knjig. V ta namen obstoji poseben aparat s centralo v Berlinu in desetinami velikimi oddelki, ki oskrbujejo 225 stalnih vojskih knjigam v bližini fronte in v zasedenih deželah. Za kritje potrebe za vojsko dobe založniki iz vojaških zaloz papirja še posebne kontingente.

Pri razdelitvi omejene naklade za civilno prebivalstvo postopajo založniki za znanstvene in deloma tudi za leposlovne knjige po večini tako, da ob izidu knjige pregledajo vsa naročila in potem razdelo naklado enakomerno na posamezne naročnike odnosno knjigarnarje, vpoštevajoč prejšnji promet posameznega knjigarnarja. Večina zalozb za leposlovne knjige pa postopa po dodelitvenem sistemu. Založnik razdeli, potem ko je izločil potrebo za vojsko, za izvoz in za groishte, preostalo naklado na posamezne knjigarnarje. Še preden dobi naročilo, upoštevajoč potrebe posamezne knjigarnarje in njen prejšnji promet. Knjigarnar sam ima potem nalogo, da omejeno število knjig po svoji najboljši vesti dodeli interesentom, kar sprbuje znatno naraščajoč kroga odjemalcev ni vedno lahka naloga.

Nakazila usnja čevljarjem

Pokrajinski svet korporacij opozarja vse čevljarje, ki reflektirajo na nakazilo usnja za mesec marec t. l., da mu predložijo delovne knjižice najkasneje do 10. marca t. l. Po tem terminu se bo usnje nakazovalo samo še čevljarjem izven Ljubljane. Vsi čevljarji si morajo dati predhodno v knjižici potrditi od Združenja industrijev in obrtnikov, odseka za obrtništvo v Ljubljani, Copova 1, da se obratujejo in koliko pomočnikov imajo.

Bencin in petrolej za marec

Obrtniška in industrijska podjetja, ki porabljajo bencin in petrolej kot obratovno pomožno sredstvo (ne za razsvetljavo!) se opozarjajo, da se izdajajo boni za mesec marec v uradu Pokrajinskega korporacijskega sveta, soba št. 12, in sicer: za obrtnike, za katere je vižložilo skupno prošnjo Združenje industrijev in obrtnikov, obrtni odsek v Ljubljani, v dne 1. do 3. marca (mizarji, strugarji, knjigovezi, slikarji, urarji, gravirji, optiki), od 3. do 5. marca (mekaniki, ključavničarji, kleparji, elektrotehniki, steklarji), od 5. do 7. (krojači, modistinj, krznarji in razni); za industrijo in delavnice državnih in avtonomnih podjetij in zavodov na individualne prošnje od 7. do 10. marca. Po tem roku se bodo izdajali boni samo v izjemnih primerih na individualne prošnje.

Gospodarske vesti

Novi taksi predpisi in uporaba taksnega papirja. Z merodajnega mesta smo naprosili, da objavimo naslednje: Z odredbo Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino št. 16 z dne 8. februarja 1943/XXI (Službeni list z dne 10. 2. 1943) je uvedena v Ljubljanski pokrajini obvezna raba taksnega papirja. Člen 2 te odredbe so nekateri napočeno tolmočili in so tudi glede prošnje, vlog, potrdil in pritožb napočeno sklepal, da so, čeprav pisane na taksnem papirju, zavezane tudi taksi po dosedanjih taksih predpisih. Po pojasnilih, ki jih je dal odločen finančni ministristva, je to naziranje napočeno. Uporaba taksnega papirja za prošnje, vloge, potrdila in pritožbe omenjene v čl. 2 citirane odredbe, namočeno takso po dosedanjih predpisih, prednje objavljamo v pojasnilu, ker so tudi nekateri uradi dajali na tozadevna vprašanja napočeno informacije.

Poslovanje z delnicami italijanskih družb v inozemstvu. Italijansko finančno ministristvo je te dni izdalo nova navodila, ki se nanašajo na delnice italijanskih družb v inozemstvu v zvezi z obvezno pretvoritvijo navadnih delnic v imenske delnice. Ta pretvoritev velja seveda tudi za delnice, ki so v inozemstvu. Inozemske delnice, ki imajo v hrambi delnice italijanskih družb svojih komitentov bodo svoje komitente pozvale, naj delnice prijavijo zaradi pretvoritve v imenske delnice. Če se lastnik temu brani, naj mu banka delnice izroči s čimer je rešena svojih obveznosti nasproti italijanski državi. Če pa lastnika ne more obvestiti, potem naj delnice sama prijavi za pretvoritev v imenske delnice, kolikor se noče izpostaviti kazenskim določbam, ki jih vsebuje italijanski zakon v primerih da se delnice ne prijavijo za pretvoritev v imenske delnice ali če se prekasno prijavijo. Nakup in prodaja imenskih delnic v inozemstvu se izvrši na ta način, da se registrira sprememba lastništva pri italijanskem konzulatu ali italijanskem trgovskem uradu, ki potem spremembo sporoči delniški družbi zaradi vpisa v register delničarjev.

Dalekosežno gospodarsko sodelovanje med Španijo in Portugalsko. V španskem zunanem ministristvu je bila v ponedeljek podpisana nova špansko-portugalska trgo-

vinska pogodba s pogodbo o plačilnem prometu. Ta pogodba, ki jo je za Španijo podpisal zunanji minister Jordana, za Portugalsko pa poslanik Pereira, ni običajna pogodba, temveč predstavlja pričetek novega razdobja v trgovinski izmenjavi med obema deželama, ki si bosta glede na sedanjih vojni čas s svojimi proizvozdni medsebojno pomagali, da se rešita odvisnosti od drugih dežel. V tej zvezi je zlasti značilen oni del pogodbe, ki se tiče kompenzacijskih dobav španskega premoga za portugalske les. Portugalska je doslej uživala premog predvsem iz Anglije. V zadnjih letih je prišla prav zaradi tega v precejšnje težko zaradi nezadostnega dovoza premoga. Preseže svoje lesne proizvoznje je doslej Portugalska izvažala v Anglijo. V bodoče bo Španija v rastoči meri oskrbovala Portugalsko s premogom in bo v ta namen bistveno povečala svojo proizvodnjo premoga. Portugalska pa bo v kompenzacijo dobavljala Španiji les, čigar uvoz v Španijo iz drugih dežel je vedno težavnejši. Trgovinski promet med Španijo in Portugalsko se je že v zadnjih letih znatno dvignil. Nova pogodba predvideva, da se bo v letošnjem letu vrednost blagovne izmenjave povečala na 240 milijonov portugalskih eskudov, t. j. dvakrat več kakor je znašal promet v lanskem letu in petkrat toliko, kolikor je znašal promet pred pričetkom španske državljanske vojne.

Poljsko pridelovanje paradiznikov. V zadnjih desetletjih se je v Evropi v splošnem povečala potrošnja sočiva. Med posameznimi vrstami sočiva pa se je zlasti povzpel paradiznik, ki se je prej v večjem obsegu uporabljal le v Italiji in Madžarski. Danes se paradizniki tudi izven Italije v rastoči meri uporabljajo tudi kot doatek pri izdelovanju ribjih konzerv in to zlasti v Nemčiji, kjer je 80% mesnih konzerv prirejenih s paradizniki. Rastoča priljubljenost paradiznikov v nemški prehrani je izzvala izredno povečanje nemške proizvodnje. Ker pa se je potrošnja v enaki meri dvignila, uvaža Nemčija še znatne mere količine paradiznikovih konzerv, predvsem iz Italije. Celotna površina za pridelovanje paradiznikov je znašala leta 1913 v Nemčiji komaj 24 ha, v zadnjem letu pred sedanjo vojno je dosegla 2500 ha, lani pa že 4620 ha. Lani so v Nemčiji pridelali že 20.000 vagonov paradiznikov. Nastale so tudi številne tvornice paradiznikovih konzerv. Zaradi rastoče potrebe teh tvornic so pričeli paradiznike gojiti ne samo na vrtovih, temveč tudi na poljih, kjer je sicer pridelek manjši in znaša le 200 do 300 metriskih stotov na hektar nasproti 400 do 500 metriskim stotom pri skrbni negi na vrtovih, vendar pa so na drugi strani pridelovalni stroški pri poljskem pridelovanju nižji. Navzlec narasli površini, namenjeni za pridelovanje paradiznikov v Nemčiji, je Italija še vedno na prvem mestu na evropski proizvodnji paradiznikov, kajti v Italiji se pridelujejo paradizniki samo za izdelovanje konzerv na površini 45.000 ha. Izven Evrope potrošijo največ paradiznikov v Zedinjenih državah kjer se paradizniki gojijo na površini 250.000 ha od tega odpade 190 ha na površino, namenjeno tvornicam paradiznikovih konzerv.

Povišanje meje za javno zadolžitev v Zedinjenih državah. Lani v marcu je ameriški kongres sprejel zakon, s katerim je bila določena meja 125 milijard dolarjev za zadolžitve države. Ker pa so državni dolгови že ob koncu lanskega leta dosegli 112 milijard, je ameriška vlada predložila finančni komisiji zakonski načrt, po katerem naj se ta meja znova poviša na 210 milijard.

Prvega je, obnovite naročnino!

KULTURNI PREGLED

Koncert
Glasbene Matice

Morda bo za ljubljanskega kulturnega zgodovinarja, ki se bo kdaj zaustavil pred presenetljivimi številom velikih koncertov v četrti zanj vojne doba, najbolj značilno dejstvo, da so bili ti koncerti razporejeni v nekaj dneh, ali celo še v krajšem času. Prvič, odkar se preračajo pri nas koncerti, je bilo pred dnevi, ko so začeli prodajati vstupnice za ponedeljski koncert Glasbene Matice, videti pred knjigarno na Kongresnem trgu dolgo vrsto ljudi, ki so čakali, da pridejo na vrsto. Znan kritik Jaloux poroča v neki nedavno izšli knjigi o podobnem pojavu v Parizu l. 1940: Parizani so prvič, kolikor je zabeležila kronika, sdelali repa, kot se zraža Francozi, zaradi vstopnic za Mollirove predstave v Comédie française!

Tako se je torej pokazalo za ponedeljski vokalno-instrumentalni koncert Glasbene Matice kar rekordno zanimanje. Velika dvorana Univerze je bila nabito polna. Pozornost je vzbujala tudi udeležba predstavnikov Oblasli za Ekse. Visokim komisarjem Grazioletti na čelu.

V tej atmosferi pričakovanja in radostno sprejemljivosti za glasbene užitke je zasledilo podirj Orkestralno društvo Glasbene Matice, ki je po daljšem presledku zopet stopilo pred javnost, da dokáže svoje nezlomljeno umetniško silo. Dolgoletni dirigent orkestra, skladatelj prof. L. M. Škerjanec je ob aplavzu občinstva stopil pred svoj pult in brž nato s zadoneli zvoki »Preludij« skladbe mladega komponista Gregorčiča, ki je sam sedel v orkestru in ga je občinstvo po izvedbi simpatično pozdravljalo. Preludij je spisan v zmerem modernističnem tonu in zapuška vtisk skladbe z znatno domišljnostjo in lepo glasbeno linijo. Velik uspeh je dosegla druga točka, Škerjančeva »Čakona na slovensko narodno pesem«. Skladatelj je uporabil enega naših najstarejših motivov, vendar ga ni obdelal folkloristično, marveč je z rafinirano izrazbo godalnih instrumentov ustvaril na njegovi podlagi docela moderno občutno skladbo, ki po svojem izrazu ne spominja na (zadnje) ljudskega melosa, marveč predstavlja skladateljev izrazito individualni stvarjalni doživljanje in nosi vse značilnosti Škerjančeve umetniške osebnosti. Po izvedbi svoje skladbe, ki ji je skladatelj kot dirigent lahko dal najzanesljivejšo orkestralno interpretacijo, je bil prof. Škerjanec deležen živahnega priznanja občinstva. Prejel je tudi špke.

Z burnim aplavzom je občinstvo pozdravilo operno pevko Valerijo Heybalovo, ki s svojim klavirskim spremljevalcem doc. M. Lipovškom stopila na p.dij. Njen sopran, ki — prav kakor pevkinja tehnika petja in estetsko ugotovljena kultura predavanja — ne potrebuje posebne hvale, je briljiral v treh točkah: v prvi iz Alfanoove opere »Vatjenje«, v Straussovi pesmi »Oj, kam naj se odpravim« in v Lajovicu »Kaj bi le gledale. Od diskretni in skrbno doganjeni klavirski spremljavi so vse tri točke, ta bolj dramatična, druga bolj lirčna, dosegla poln učinek in izzvala salve plaskanja.

Kakor je bilo pričakovati je dosegel na tem koncertu posebno velik uspeh violonist Karlo Rupel, ki je ob finem spremljevalcu pianistke Zore Zarnikeve igral Pugnaničev Preludij, Kogojev Andante in Chopinove Valček op. 64. Vsaka izmed skladb je nudila temu, umetniško tako stremiljivemu in v soho kvalitetenemu violonistu dovolj prilike, da je lahko pokazal bogato izraznost in niansiranost svoje igre. P. sebei je treba omeniti uspeh Kogojev skladbe »Andante«, ki je tudi v tej tankočutni izvedbi dokazalo, da imamo v nji eno najboljših slovenskih violonistov. Vtis prof. Ruplovega igranja je bil tolik, da občinstvo ni nehalo z aplavzom, dokler ga ni violonist utešil z dodatkom.

Kakor je bilo pričakovati in v ohrskih nastopih je tudi koncert zavzel občinstvo rektor Julij Betetto, čigar bas, združen s pevsko kulturo mojstrskega blesta, se je razmahoval po vseh legah treh solistov: točk: Lajovca, Ponchiellija in Gerbica, vendar je zlasti s poljudno »Poljem na prejo«, ki so di med najbolj priljubljene točke pevčevega koncertnega repertoarja, dosegel največji učinek in izzval dolgotrajno plaskanje. Tudi ta umetnik je bil moral dodati. Pri klavirju ga je spremljal doc. M. Lipovšek.

O višini koncerta je še posebej pričevalo sodelovanje prof. Antona Trsta, priznane prava naših pianistov, ki je izvajal Longovo Arjo z varijacijami, Škerjančeve štiri skladbe in Sancinove Fantastično kolo. Longova daljša skladba je zagrabila predvsem s svojo melodično silovitostjo, ki jo je odlični, izvajalec se povzdignil s čistimi in vendar polni toni, pričajočimi tudi v tem primeru o krasni pianistični kulturi prof. Trsta in posebej še o njegovem umetniško močnem življenju v strukturalne čustvene in tehnične sestavine skladbe. Škerjančeve štiri skladbe so nekaki klavirski akvareli, kratke pičice, ki zanimajo tako zaradi jasnih in čistih zvočnih barv, kakor tudi zbog svojih tehnično interesantnih mest. Sancinove Fantastično kolo je prav daničnina s svojimi melodičnimi poudarki učinkovita skladba, ki je imela širok odmev v občinstvu. Dolg trajno plaskanje je kazalo, kako močno se je umetniško kvaliteto muziciranja prof. Trsta dojmilo občinstva.

Zadnji dve daljši točki je zopet izvajalo Orkestralno društvo pod taktirko L. M. Škerjanca. Bilj sta to Dall'Abacovo »Cerkveni koncert v a-molus«, prikupna, krasno zgrajena stavba učinkovita v svoji celotni liniji, a prav tako lepa in topla v podrobnostih. In Vivaldijeva »Simfonia v C-dur« z vsemi odlikami te močne skladateljske osebnosti: čje delo sodi med standardne stvaritve italijanskega glasbenega genija. Obe skladbi sta zapustili kar najbolj vtisk za kar gre hvala tudi dirigentu in orkestru. Orkestralno društvo je s tem nastopom zopet odlično izpričalo svoj umetniško raven ter pokazalo, da zvesto varuje slavne tradicije Glasbene Matice. Ves koncert je imel značaj resne, čeprav hkrati tudi v najboljsem smislu poljudne privredite in je zlasti pokazal, da ima Glasbene Matice kar žaršče naše koncertne dejalnosti tudi danes na razpolago odlične glasbene sodelavce in široko, hvaležno publiko.

ZAPISKI

Igralski mecen. Zadnji zvezek »Il Dramma« piše, da je tridesetletni Niccolò Piccolomini, grof Trianski, ki je lani padel na bojišču, volil vse svoje premoženje sliromašnim in ostarelim gledališkim umet-

Tunisia: apparecchi nemici abbattuti dal tiro della difesa contraerea italiana — Iz Tunisa: sovražna letala, ki jih je sestrelilo italijansko protiletalsko topništvo

Kronika

Inspekcijski obisk v Tunisu

Generalni ravnatelj v inozemstvu živčih Italijanov Attilio de Cicco je te dni obiskal Tunis ter ondodni sedež Italijanov. Ob tej priliki je ugotovil, da delujejo poklicni činitelji v največjem redu in v skladu s smernicami nadrejenih oblasti.

• Najstarejši nemški bojevniki je Andrej Hofmann, ki živi v Pressecku v Frankenwaldu. Te dni je dopolnil 97. leto. Kljub visoki starosti je še vedno aktiven član oddelka SA ter zlasti pridno sodeluje pri zbirkah za zimsko pomoč.

• Nič več večernih izdaj berlinskih dnevnikov. Razni berlinski dnevniki so v zvezi z ukrepi za civilno mobilizacijo ustavili svoje večerne izdaje s 1. marcem. Tudi »Berliner Zeitung am Mittag«, edini opoldnevnik, je prenehal izhajati.

• Film iz življenja državnika Crispia. Iz Rima poročajo, da se nadaljuje priprave za snemanje filma »Crispi«, ki bo prikazoval življenje italijanskega državnika. V film bodo vpletene epizode iz revolucionarnega gibanja leta 1848, iz prve vojne za posost afriškega ozemlja itd. Poleg Crispia bo prikazal film tudi Giolitti, Cavour, Garibaldi in druge znane osebnosti iz italijanske zgodovine.

• Petdeset dni radijskega puka. Italijanski listi poročajo, da se je poskus z radijskim posredovanjem za srednje šole v času dvomesečnih zimskih počitnic od 15. decembra do 15. februarja prav dobro obnesel. Računajo da je bilo z leteljami po radiu pomagano najmanj 300.000 srednješolcem v raznih krajih Italije.

• Železniški inspektor pade z drvečega vlaka. Blizu Genova je padel z drvečega vlaka železniški inspektor geometer Luigi Rosso. Čakal je pri vratih, la jih odpre, ko se bo vlak ustavil na postaji Pegli, vrata pa so se predčasno odprla in Rosso je padel pod kolesa, ki so ga strašno raznesla.

• Važno za vsakogar sedaj in v bodoče je znanje strojeplajsa. Novi eno-, dvo- in trimesečni dnevni in večerni tečaj prične 4. marca. Učne ure po želji obiskovalcev dopolne, popoldne ali zvečer. Učnina zmerna. Specialna strojeplajna šola: največja moderna strojeplajna, raznovrstni stroji. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Dromobranska cesta 15.

IZ LJUBLJANE

u— Nov gr b. Dne 27. februarja je umrla v Ljubljani hišnica ga. Terezija Hriharjeva, Pokopali so jo včeraj pri Sv. Krizu. Blag ji spomin, žalujočim naše sožalje!

u— Sušec nadaljuje lepo vreme letenja februarja. Izkazal se je takoj prvi dan, v ponedeljek, ko jutranja temperatura ni bila več pod ničlo, čez dan pa se je živo srebro dvignilo na 17,8°. C. Sence bolj in bolj ogreva zemljo. Noč od ponedeljka na torek je bila spet nekoliko hladnejša in smo v torek jutraj zabeležili — 0,3° C. toda že zgodaj je spet sijalo sonce s sinjega neba. Barometer, ki je v letošnjem februarju dosegel rekordno višino — saj smo n. pr. 19. februarja zabeležili kar 799,9 mm — je od nedelje nekoliko padel, vendar beleži še vedno nad 765 mm. Povsod se giblje živahno življenje in se razvija marljivo delo.

u— Ravnateljstvo šole Glasbene Matice je pripravilo dve javni produkciji Matične glasbene šole, ki bosta v petek 5. in v soboto 6. t. m. vsakokrat ob 5. uri po lono v mali filharmonični dvorani. Obe produkciji bi imeli lahko skupni naslov »Rajajoča«, Vsa dela, ki se bodo izvajala na tej produkciji iz raznih svetovnih literatur, so napisana v lahkem plesnem ritmu. Na produkciji opozarjamo in vabimo starše in prijatelje mladine. Podrobni spored bo od četrta dalje na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

u— Za umetniško razstavo Franca Klemenčiča, ki je razstavil v Kosovem salo u v prehodu nebotičnika, vlada živo zanimanje, kar je povsem razumljivo, saj je od leta 1940, ko je priredil veliko kolektivno razstavo v Jakopičevem paviljonu, sedaj prvič postavil na ogled svoja novejša dela. Sedanja razstava obsega 14 uspešnih slik.

u— IX. simfonični koncert. Prodaja vstupnic za IX. simfonični koncert se bo začela danes jutraj ob pol 9 uri v knjigarni Glasbene Matice. Kar prihajajo pri tožbe, da si posamezniki nabavijo večje

nikom. Premoženje cenijo na kakih dvest milijonov lir. Mladi grof ni bil javno niti znan kot izreden prijatelj gledališča zato je njegova plemenita poslednja volja tem bolj presenetila ter vzbudila v italijanskih gledaliških krogih globoke odmeve in pietetno hvaležnost. »Il Dramma« predlaga, da bi se po tem mecenu imenovalo kako novo gledališče izmed tistih, ki jih ustanavlja Italijansko gledališko združenje.

število vstopnic, kakor pa bi jih res potrebovali, je odredeno tudi za koncerte tak, kakor v gledališču, da Matična knjigarna ne sme prodati eni osebi več ko 4 sešede Stojščica pa se odajajo le p.samezno Občinstvo prostimo, da to upošteva. Kakor je javljeno, obsega spored IX. koncerta 3. ključno le dela, ki so jih napisali veliki mojstri v plesnem ritmu. Koncert bo v ponedeljek 8. t. m. ob pol 7. uri zvečer v veliki unionski dvorani. Spored bo izvajal celotni simfonični orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Šijanica. Podrobni spored bo mo javili jutri.

u— Jezikovni tečaji — Italijanski, nemški in francoski v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu. Kongresni trg 2 se prične dne 5. marca. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem in konverzačskem oddelku. Najuspešnejša in največja učna metoda — diplomirani predavatelji. Vpisovanje in informacije dnevno do 19. ure.

• Zlati venc, poročni šopki, aranžnaji in cvetje

u— Mestni zeknjadarski tečaj za Bežigradje bo v četrtek 4. t. m. v ljudski šoli za Bežigradom dopoldne ob 8. do 11. ko bodo predavali mestni kmetijski referent inž. Angela Malčeta, mestni kmetijski referent inž. Maček in višji sadjarski nadzornik Josip Strkelj, popoldne ob 14. do 17. ure pa mestni sadjarski nadzornik Anton Lap in mest. vrtarski oficijl Franc Pmat. Kako potrebna so ta predavanja dokazuje sijalen obisk dosedanjih tečajev, p sebno pa tudi sobotni tečaj v magistratni dvorani, ki so se ga udeležili tudi predsednik mestne podružnice Sadržskega in vrtarskega društva dr. Spiller-Muys, polkovnik Viktor Andrejka ter sploh zastopniki in zastopnice vseh stanov. Opozorjamo, da predavatelji pri vseh predavanjih dajejo tudi pojasnila na najrazličnejša vprašanja obiskovalcev. Pripr. mi-jamo tudi še, da bo tečaj v ljudski šoli za Bežigradom v prtiličju v šolski jedlin ci.

u— Hišni lastniki se lahko izognete vsem neprijetnostim, ki jih imate z najemniki. Proti malenkostni odškodnini lahko povelite hišno upravo tvrdki »Poesta«, realistični pisarni, družbi z o. z., Miklošičeva c. 4.

u— Strojeplajni tečaj — n vi dnevni in večerni (eno-, dvo- in trimesečni) se prične 4. marca. Najuspešnejša desetprstna učna metoda. Pouk je dopoldne, popoldne ali zvečer po željah obiskovalcev. Specialna strojeplajna šola: največja moderna strojeplajna, raznovrstni stroji. Učnina zmerna. Informacije, prijave dnevno. Zahtevajte brezplačni prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Dromobranska 15.

u— Volčne črne rokavice je v soboto pri mestnem zelenjarskem tečaju pozabili nek obiskovalec tečaja v veliki magistratni dvorani, sedaj jih pa čobi v mestni posvetovalnici poleg velike dvorane.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 3. marca ob 17.30 Mirandolina. Red Sreda.

Četrtek, 4. marca, ob 17.30: Jesen. Premiera. Red Premierski.

Petek, 5. marca, ob 15: Kevarstvo in ljubene. Izven. Cene od 12 lir navzdol.

C. Goldini: »Mirandolina«. Komedija v treh dejanjih. Osebe: vitez Ripafra — Jan, markiz Forlipopoli — Gregorin, grof Albafiorita — Pavle Kovič, Mirandolina, krčmarica — Danilova, Hortenzija in Dejanija, gledališki igralci — Gabrijele, čičeva in V. Juvanova, Fabricij, natak — Gorinšek, divjevo sluga — Benedičič, grofov sluga — Podgoršek. Režiser: Jože Kovič, scenograf: inž. E. Franz.

Gherard Gherardi: »Jesen«. Igra v treh dejanjih. Osebe: Riccardo — VI. Skrbineš, Gregorio — Pavle Kovič, Teresa — Nablocka, Giuditta — Sancinova, Stefano — Nakrst, Carlo — Brezigar, Mario Rastresen. Lena — Simčičeva, Maria — Remčeva, Giulia — Gabrijele, Attilio — Verdonik. Dejanje pokaže usodna jesenska srečanja zdravnik-čudaka. Delo je režiral prof. Sest. scenograf: inž. E. Franz.

OPERA

Sreda, 3. marca ob 17. Thais. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Četrtek, 4. marca, ob 17: Zemlja smeh. Uaja. Red četrtek.

J. Massenet: »Thais«. Opera v sedmih slikah. Osebe: Athanael — Primožič, Nicolas — Sladovljec, Palemon — Dolinar, suženj — Gregorin, Thais — Heybalova, Krob'la — Mielnikova, Mirtala — Stritarjeva, Albina — Španova. Dirigent: N. Stritof, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin, scenograf: A. Gerlovičeva, načrti za kostume: J. Vileanova.

WILLIAM COLLINS.

Nezadosten dokaz

Detektivski roman

Izkreno vas razumem, videla sem, da vas je vedenje vaše tašče ranilo in tudi jaz sem se čutila užajeno za vas. Vendar pa moram izvršiti mučno dolžnost. Ostala sem sama, ne morda zato, ker ne bi imela prilike, omožiti se, nego to je vprašanje okusa. V svojem položaju lahko sprejem v svojo hišo le vsega spoštovanja vredne ljudi; nič skrivnostnega ne sme biti v njihovih odnosih... Nočem vas žaliti. Vem, da so trdo ravnali z vami, toda razumete me... prepričana sem...

Nisem mogla več vzdržati, morala sem jo prekiniti: »Razumem. Želite, da zapustim vaš hotel. Kdaj?«

Hotelirka je v znak ugovora dvignila svojo dolgo, suho in rdečo roko. »O, kak glas, kak pogled!« je dejala. »Razumem, da vas to jezi in moli, toda vidite... sedita sami. Denimo en teden, to je običajen odpovedni rok. Zakaj me ne smatrate za prijateljico? Mar ne veste, kakšno žrtve, kakšno kruto žrtve sem do-prineela za vas?«

»Vil žrtve? Kakšno žrtve?« »Kakšno žrtve! Ponizala sem se, pozabil si na spoštovanje, ki sem ga dolžna sama sebi. Vse vem! Kako bedno vas je varal. Niste poročena nič bolj kakor jaz.«

»Ponoreli ste!« sem vzklila. Pogledala je proti stropu, z izrazom človeka, ki vdano sprejema mučeništvo.

»Da,« je dejala, »zadevanj verjeti, da sem blazna... blazna, ker sem se brigala za nehalno, ki ne ve ceniti tega, kar sem storila zanj, kakor dobra sestra. A zdaj je konec.«

»Česa je konec?« sem vprašala. »Letanja za nekim človekom! Sram me je! Zasledovala sem to spoštovano gospo vso pot do njenih vrat.«

Osnobnost, ki me je vse dotlej držala po koncu, me je zapustila. Omahnila sem na stol, ne da bi mogla skriti strah pred tem, kar bi sledilo.

Hotelirka je vedno bolj povzdigovala glas. »Pomignila sem vam, ko sem vas pustila na obali. Vsaka razumna ženska bi razumela, kaj sem hotela reči. Šla sem za vašo taščo do postaje Broadstairs. Z vlakom se je vrnila in Ramsart in jaz prav tako. Šla je v svoj hotel in šla sem za njo kakor pes. O, kako podlo! Na srečo je hotelir moj prijatelj. Midva nimava skrivnosti, ko gre za klijente... Lahko vam povem, gospa... pravo ime vaše tašče. Njeno ime ni Woodville. Ona, in seveda tudi njen sin, se piše Macallan, gospa Macallan, vdova po generalu Macallanu. Da! Vaš mož ni vaš mož. Niste ne gospodična, ne gospa, ne vdova. Manj kakor nič ste, gospa, in morate ven iz moje hiše.«

Hotela je oditi. Zadržala sem jo. Spravila me je izven sobe. Nisem mogla trpeti sumnje, ki jo je bila izrekla o moji poroki.

»Dajte mi naslov gospe Macallanove,« sem dejala.

Hotelirko je namah minila jeza in mesto nje jo je prevzela največja osuplost. »Menda nečete reči, da pojedete k stari gospe?«

»Nič razen nje ni ne more povedati tega, kar hočem vedeti. Vaše odkritje, kakor ga imenujete, zadostuje vam, a meni ne. Kdo vam pravi, da se ni gospa Macallan dvakrat poročila in da se njen prvi mož ni pisal Woodville?«

»Na to nisem pomislila,« je odvrnila hotelirka, ki v dno duše ni mogla biti hudobna.

»Bomo videli; jaz vam dam naslov, vi pa mi morate obljubiti, da mi boste povedali vse, kar boste izvedeli.«

Obljubila sem ji in dobila naslov.

Z Goreniskega

Imenovanje v železniški službi. Na Jelenicah so prejeli diplome naslednji železniški uradniki: asistent Ernest Käfer, postajenačelnik v Jaršah—Mengšu, je bil imenovan za železniškega tajnika; asistent Karel Haider, postajenačelnik v Dovjem—Mostrani, prav tako za tajnika; tajnik Franc Reindl, postajenačelnik v Bohinjski Bell, pa za višjega tajnika in instruktor Ferdinand Scheer v šolskem taborišču prometnega urada na Jelenicah za železniškega inšpektorja.

V Poljanah se je na inšpekcijskem potovanju zglasil okrožni vodja Kuss. Pozdravil ga je krajevni skupinski vodja Burger ter mu predstavil svoje politične sodelavce.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: 74-letna kurjačeva vdova Marija Vizintinova, 46 letni železniški ključavničar Jurij Voda, 53 letni kmetovalec Franc Vezjak iz Breznice pri Ptuj, sodarjeva hčerka Vera, nika Postrakova in kmetovalecva hčerka Marija Plojeva iz okolice Šent-Lenarta. Na Dunaju je umrl 21 letni kmetijski pomočnik Anton Deutscher od Sv. Marjete ob Pesnici; truple so prepeljali v domači kraj.

Vaša Pihoda je sinoči nastopil v Götzovi dvorani v Mariboru. Z gostovanjem tega slavnega virtuoza je bil dosežen višek v letošnji mariborski koncertni sezoni.

O prirodznstvu in svetovnem nazoru je v soboto zvečer predaval v Götzovi dvorani v Mariboru vseučiliški profesor dr. A. Bühl, o katerem pravijo, da je med najboljšimi poznavalci teh vprašanj.

V Rušah so bili starši vprašani v dvorano Heimabunda, da vilič, česa so se naučili mladiči od 6. do 9. leta starosti v svoji skupini. Nato so razprodajali igrače, ki so jih večidel sami napravili, in pa močnat jedi, ki so bile darovane. Tako so nabrali 250 mark za zimsko pomoč.

Iz Hrvatske

Dr. Jožo Sunarič je umrl. Dne 23. februarja je v Sarajevu umrl po kratkem bolehanju dr. Jožo Sunarič, zadnji hrvatski politik in odvetnik. Rodil se je leta 1867. V Gradovniku v travniškem okraju. Na Dunaju je bil promoviran 1897. V politično areno je stopil 1910, ko je bil izvoljen v okraju Livnu za narodnega poslanca v Bosanskem Saboru. Uveljavil se je z veliko govorniško nadarjenostjo. Ob pričetku prve svetovne vojne je bil podpredsednik Bosanskega Sabora. Večkrat je prišel v stike z grofom Tizlo in s cesarjem Karlom. Po prevratu se je umaknil s politične pozornice. Po poslednji želji je bil skromno in tiho pokopan na pokopališču v Koševu.

»Brez zamere,« je dejala hotelirka spet prijazno.

»Brez zamere,« sem odvrnila kar najbolj ljubezljivo.

Deset minut kasneje sem bila pred vrati hotela, kjer je bivala moja tašča.

Šesto poglavje

MOJE ODKRITJE

Sobarica me je peljala v prvo nadstropje in mi odprla vrata sobe gospe Macallan, ne da bi me najavila.

Moja tašča je sedela za mizo in pletla. Ko sem obstala na pragu, je odložila svoje delo, vstala in mi z gospodovno kretnjo pokazala, da hoče imeti prva besedo.

»Vem, čemu prihajate,« je dejala. »Prihajate me spraševati. Prihranite si to nevednost in prihranite jo meni. Opozarjam vas, da vam ne bom odgovorila na nobeno vprašanje, ki se nanaša na mojega sina.«

Te besede je izpregovorila odločno, a ne grobo. Tudi jaz sem odgovorila z isto odločnostjo.

»Nisem prišla, da bi vas spraševala o vašem sinu. Prišla sem, in prosim, da mi oprostite, da bi vas vprašala nekaj, kar se nanaša na vas.«

Vzdrlhela je in me prodirno pogledala skozi očala. Očitno ni bila pripraviha na tak odgovor.

»Kakšno je to vprašanje?«

»Šele zdaj sem izvedela, da se pišete Macallan. Vaš sin se je poročil z mano pod imenom Woodville. Edina častna razlaga tega je po mojih mislih ta, da je moj mož sin iz vašega prvega zakona. Gre za mojo življenjsko srečo. Dovolite mi, da vas vprašam, ali niste bili dvakrat poročeni in ali se ni vaš prvi mož pisal Woodville.«

Trenutek je razmišljala, preden mi je odgovorila.

»V vašem položaju je to vprašanje docela razumljivo. Mislim pa, da storim bolje, ako vam ne odgovorim.«

»Vas smem vsaj vprašati, zakaj ne?«

»Gotovo. Ako vam odgovorim, me boste naprej spraševali in primorana bom, da vam ne odgovorim. Ponavljam vam to, kar sem vam bila dejala že na obrežju: čutim do vas samo naklonjenost. Ako bi me bili vprašali za nasvet pred poroko, bi vam rade volje vse zaupala. Zdaj je prepozno. Poročeni ste. Najboljše, kar morete storiti je, da se zadovoljite s stvarmi, kakršne so.«

»Oprostite, gospa, opozoriti vas moram, da potem takem niti ne vem, ali smem verjeti, da sem poročena ali ne. Vse kar vem, razen če mi ne daste drugačnih pojasnil je, da se je vaš sin oženil z menoj pod imenom, ki ni njegovo. Kako naj torej zagotovim, ali sem ali nisem njegova zakonska žena?«

»Mislim, da vam ni treba dvomiti o tem, da ste prava zakonska žena mojemu sinu,« je odvrnila gospa Macallan. »V vsakem slučaju lahko vprašate o tem kakega pravnikarja. Če vam on poroča, da ste pravilno poročeni, bo moj sin, ki je kljub svojim napakam gentleman, vedel izpolniti svoje obveznosti. Če pa je advokatsko mišljenje nasprotno vašim pravičnim zahtevam, tedaj vam obljubim, da vam bom odgovorila na vsa vprašanja, ki mi jih boste hoteli zastaviti. Ponavljam, kar se mene tiče, sem prepričana, da ste prava zakonska žena mojemu sinu in vam še enkrat svetujem, da se zadovoljite z vdanostjo in čustvi, ki jih goji vaš mož do vas, ako vam je kaj še vašega srčnega miru in vaše življenjske sreče.«

Sedela je tam z izrazom ženske, ki je povedala svojo zadnjo besedo.

Zaman bi siliha še nadalje vanjo. Vstala sem, da bi se poslovila.

Odlikovani nemški častniki. V prostoru hrvatskega konzulata na Dunaju so bila izročena nemškim častnikom podpolkovniku Valterju Rögeju, stotniku Alfredu Gerstenbrandu in Hansu Enlweberju odlikovanja reia kralja Zvonimira.

Po preteklu sodu sta bila 20. februarja obsojena v Zagrebu na smrt z ustrelnostjo Ivan Karlič, 35 let star iz Krnica, in Branko Mučnjak iz Popovca, star 22 let. Oba sta bila komunistična agitatorja. Smrtna kazen je bila izvršena v zakonitem roku.

Obdelovanje stavbišč in mestnih zemljišč na področju Zagreba bo tudi letos zelo živahno. Marsikateri mešan se je odločil za kmetovanje. Mestni gospodarski svetnik inž. Nikola Modrič je objavil daljši poziv, kjer pravi, da je tudi letos treba neobhodno obdelati vse razpoložljive površine. Zagrebško mestno gospodarstvo bo tudi letos razpoložilo svoje organe nadzorovat, da se v korist splošnosti in poedincev obdelajo vsa zemljišča.

Natečaj za hrvatski radio. Prosvetni oddelek vojnega ministrstva je uvedel na zagrebški radijski postaji vsako soboto posebno uro pod naslovom »Hrvati v borbi«. Te ure so predvsem namenjene hrvatskim bojevnikom na raznih bojiščih, posluša pa jih tudi občinstvo. Da se ta predavanja čim bolj izpopolnijo, je bil pravkar razpisan natečaj za najboljše rokopise. Nagrade znašajo 3000, 2000 in 1000 kun. Natečaj traja do 20. marca.

Iz Srbije

Godba XI. armadskega zbora v Be

SPORT

Sportniki — umetniki

Beseda o sportnikih, ki so dobri v sportu, toda prav tako dobri tudi na drugih področjih

Precej je bilo že pripomb na račun sportnikov, češ da so to — tako na splošno vzeto — ljudje silnih misli in odločne volje, v ostalem manj nežne prikazni in tudi nekoliko roboti vseh, pri vsem tem pa nič kaj posebno duhoviti; da celo takih ni manjkalo, ki so radi, zelo malo govore, ali vsaj o duševnih sposobnostih mladih ljudi, ki so se v dajal sportu. Pa sodeba je bila — in je zmerom bolj — vse prej kakor utemeljena, čeprav se ne da zaniti, da je tudi med sportniki — toda prav tako kakor med ostalimi enake dobe, ki za sport in njegove čare nimajo smisla — nekaj takih, ki jim razen uspehov v sportu v življenju ni uspelo mnogo koristnega, vsaj kolikor je bilo odvisno od stopnje njihove izobrazbe in uporabe tega znanja v praktičnem življenju.

Ko že pišemo o tem poglavju, bi v isti sapi navedli lahko celo vrsto primerov, da so se dobri sportniki izkazali tudi sicer v življenju in dosegli razen uspehov v sportu še vse drugačne uspehe kot kristni člani človeške družbe, kamor koli jih je prinesla pot v življenju. Skratka, če hočemo biti nepristranski, moramo kar priznati da so vse pavšalne sodebe so neki manjvrednosti sportnega človeka pri duševnem delu in v uporabi staj za še tako zahtevne poklice v življenju — malo rečeno — brez vsake podlage in izvirajo v glavnem od ocenjevalcev, ki sporta ne poznajo — še manj pa onih, ki živijo v njem.

Približno v isto poglavje — toda samo, kolikor se nanaša na ugotovitve, da so sportniki prav tako s prdno uporabi tudi na drugih področjih in ne samo na zelenem polju, ali na odskočni deski ali na zasneženem bregu — spadajo tudi naslednje vrstice, ki obravnavajo delavnost nekaterih znanih in priznanih sportnikov na področju umetnosti, kjer so se rekateri povzpeli do zavidljivih uspehov. Primerov je gotovo dolga vrsta, toda naš vrt navajajo le nekatere najbolj znane, o katerih je bilo tu in tam govora že pri drugih priložnostih.

Med to vrsto izbranih sportnikov se je najprej lahko spomniti repozitne norveške drsnike Sonje Henie, ki je postala velika in iskana zvezda v filmskem svetu in si je v tem novem okolju pridobila najmanj toliko časti — in tudi svetlih novcev — kakor da gledkem ledu. Enak pot so šli: slavna plavalnica rekorderka Eleanor Holm, potem slavni plavalec Weissmüller, dalje svetovni prvak v boksu Baer in še mnogo drugih. Zadnji čas je odšel med umetnike — vsekakor ne med filmske — znani francoski dolgoprogaš in svet vni rekorder Jules Ladoumègue, ki je skušal najprej omehčati francoske sportne voditelje, da bi mu spet vrnil amatersko kvalifikacijo, se je pa pozneje, ko so vsi njegovi poskusi za povratek v sportno areno ostali brezuspešni, z vse železno voljo lotil — petja. Najprej je prepeval v parškem radiju, od tod pa se mu je polag ma odprla pot v dvorane in prav nazadnje je bil angažiran kot stalni član gledališča ABC v Parizu, kjer se danes nastopa s prav dobrimi uspehi in v zadovoljstvo svojih delodajalcev.

Med ostalimi slavni evropskimi sportniki, ki so si znali pridobiti ugledno in dostojno mesto v umetnosti, je vredno omeniti italijanskega boksarja in evropskega prvaka Erminija Spallo, ki je postal eden najbolj slavnih filmskih igralcev v svoji domovini. Približno tako je spremenil svojo kariero tudi znani hrvaški nogometaš Gustav Remec, ki je dolga leta z 2. go potoval po vsej Evropi in se boril za slavo in čast

zagrebškega Grafičanskega, potem pa je tudi odšel na odor in si ustvaril bogat siotes in dobro ime ter mimogrede tudi nekaj denarjev.

Tudi v domači sportni zgodovini bi našli mnogo primerov, da so znani sportniki v poznejših letih — ne morda odšli k filmu ali na gledališke deske in se proslavili kot umetniki v pravem pomenu besede — dosegli odgovorne in ugledne položaje v javnem življenju, kjer vselej in povsod radi povedo, da so v mladosti gojili sport, ker so iz njega — gojili se ga seveda zdravo in pametno ter pod pravih strkovnih vodstvom — samo črpali mnoge sile, da so se laže usposobili za svojo življenjsko poklic. In taki se zmerom radi malo pomudijo pri sportni mladini in jo tudi razumejo, kaj išče in najde v sportu! In tudi ne godrnjajo niti ne skom gajo z rameni češ da sportna mladina samo trati čas in zamanjara svoje dolžni stji, ki jih ima v pripravih za bodoče življenje.

SGARAVATTI SEMENTI S. A. PADOVA

Sementi di Ortaggi — Foraggi. ecc.
Sementa za zelenjavo — krmila itd.
Chiedere offerte — Zahtevajte ponudbe

Še o kometu Fedtke

Zvezdoslovec Fedtke je odkril lani nov komet, ki je dobil po njem ime. V februarju se ta komet lepo vidi. Na nebu se pojavijo zvečer in sicer na severovzhodni strani četverokotne Velike Medvedice. Vili se že s prostim očesom. To je eden najsvetlejših kometov v zadnjih letih. Njegova svetloba odgovarja zdaj zvezdi četrte velikosti. Skozi daljnogled ga vidimo različno kot megleno oblo z jedrom v obliki zvezde, toda skoraj brez repa. 1. februarja je bil oddaljen od naše zemlje 65.332 milijonov kilometrov. Ob koncu februarja bo pa oddaljen že nad 79 milijonov km. Letalo, ki leti 400 km na uro, bi potrebovalo do tega kometu 20 let.

20.000 litrov mleka so ukradli

36 uslužbencev madžarskih državnih železnic je pokradlo v šestih mesecih iz vagonov na enem izmed budimpeštanskih kolodvorov 20.000 litrov mleka. Uslužbenci so ponarejali tovarne liste in si od vsake pošiljke mleka pridržali večjo količino, češ da se je toliko mleka razlilo. Morali se bodo seveda zagovarjati pred sodiščem, ki jim bo odmerilo zasluženo kazen.

Umrli nama je po dolgi in hudi bolezni naša nadsva ljubljena mama in tašča, gospa

Terezija Kovačič
roj. Wohlgemuth

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, dne 3. t. m. ob 3. uri popoldne z žal — kapele sv. Jožefa — na pokopališče k Sv. Križu.

Prosiva tihega sožalja.

Ljubljana, dne 1. marca 1943.

DOVIČ ANICA, roj. KOVAČIČ
hčerka; Ing. DOVIČ JOSIP, zet

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI IN NJENO URADNIŠTVO

sporoča žalostno vest, da je nenadoma umrl v Srbiji večletni uradnik v Ljubljani in v Konjicah, gospod

CIRIL ŽAGAR

v 46. letu starosti.

Pogreb blagega pokojnika je bil dne 20. februarja 1943 v Beogradu.

Bodi mu ohranjen časten spomin.

Ljubljana, dne 1. marca 1943.

200.000 kratne povečave

Novo pionirsko delo nemške znanosti — Pogled v svet nevidnih pajavov

Ko je v začetku 17. stoletja starinarjev sin Lewenhoeek v nizozemskem mestu Delft sestavil iz brušenih koščkov stekla prvi drobnogled, pač ni slutil, da je s svojo igračo odprl človeškemu očesu vrata v svet nevidnega, vrata, skozi katera bo človeški duh prodiral vedno dalje in globlje v neznani svet ter spoznaval in doumeval pojave, ki jih je praznoverje skozi tisočletja pripisovalo demonom. Drobnogled je omogočil medicini pogled v bistvo življenja, v njegove najskrivnejše pojave in izraze, v njegovo skrivnostno snovanje človeškega očesu prej nevidno. Omogočil je pa tudi spoznavati boleznin odnosno njihove povzročitelje.

Bakteriologija je s pomočjo drobnogleda spoznala cel svet povzročiteljev bolezni in tako so se lahko razvile povsem nove kemične metode spoznavanja in določanja bolezni, o katerih se je prej samo ugibalo. Znanost in tehnika sta s pomočjo drobnogleda prodirali vedno globlje v neznani svet, ki jih je praznoverje skozi tisočletja pripisovalo demonom. Drobnogled je omogočil medicini pogled v bistvo življenja, v njegove najskrivnejše pojave in izraze, v njegovo skrivnostno snovanje človeškega očesu prej nevidno. Omogočil je pa tudi spoznavati boleznin odnosno njihove povzročitelje.

Zgleda se je nekaj nepričakovane, epikalnega — človeško oko je pogledalo s pomočjo filmskega posnetka v zadnje procese topljenja zlata, urana ali kalupnega peska. Še v najnovejših kemijskih učnih knjigah beremo, da se raztopi uran pri temperaturi nad 1.300 stop. C. film nam pa pokaže, da nastane preoblikovanje uranovih delcev že pri temperaturi okrog 1.050 stopinj. Drugi film je pokazal posebno

značilne izpremembe pri usedlinah mineralnih snovi. Ti prvi filmi so bili posneti z 21.000kratno povečavo. Zdaj so pa že možni posnetki z 200.000 kratno povečavo. Toda tako velike povečave sploh niso potrebne, ker se lahko učenjaki zadovolje s 20.000 do 40.000 kratnimi povečavami. Film o usedlinah procesih kalupnega peska je dal pobudo o praktičnem in aktualnem pomenu novega odkritja. Ogromne množine kalupnega peska, potrebnega železarski industriji se prevažajo pogosto zelo daleč, ker smo vedeli doslej o sestavi in spremembah peska pri visoki temperaturi zelo malo. Zdaj bodo pa iskali uporaben pesek v neposredni bližini industrijskih podjetij.

Cela vrsta poskusov je bila potrebna, preden je bil izdelan nadmikroskopski film. Še prej je pa izdelal Manfred Ardenne napravo za segrevanje objektov, da bi mogli proučiti vpliv toplote na razne snovi. S pomočjo te naprave je lahko opazoval preprate med segrevanjem do 2000 stopinj, ker se uporabljajo za segrevanje samo snovi v miligramih, je visoka temperatura hitro dosežena. Tako je ustvaril Alfred Ardenne možnost opazovati procese topljenja v nadmikroskopu. Po vročini povzročeno gibanje je bilo tako močno, da je slienil napravi o njem filmske posnetke.

Film je bil tem poučnejši, ker grede procesi tako hitro svojo pot, da bi jih na navadnih fotografskih posnetkih sploh ne mogli opaziti. Film je osvetljeval z elektronskim žarkom. Filmanje je bilo mogoče samo v brezračnem prostoru, ker že zračni molekuli odvrne in absorbira elektronski žarek. Z novim aparatom je omogočeno opazovanje mnogih kemičnih procesov, ki bi jih sicer človeško oko ne moglo videti. To velja zlasti za topljenje in izhlapevanje. Zdaj je mogoče opazovati in proučevati tudi potek kemičnih reakcij. Kemični industriji se odpira novo široko polje dela in uspehov.

Gospodarski položaj Slovaške

Slovaška se je lani zelo pričačevala za gotoviti prebivalstvu prehrano in preskrbo, na drug strani pa povečati svoj prispevek k povečanju vojnega potenciala osmih držav. Za osredotočenje vseh sil in preskrbo prebivalstva v življenjskimi potrebščinami je bil ustanovljen vrhovni preskrbovalni urad, ki je v tem smislu ukrenil vse potrebno. V prvi vrsti je racionaliziral mnogo življenjskih potrebščin in odredil popis vseh poljskih pridelkov. Tako je bila zagotovljena prehrana prebivalstva. Slovaško kmetijstvo je bilo deležno lani izdatne državne podpore. V ta namen je morala prispevati država znatna denarna sredstva. V splošnem se je položaj slovaških kmetov zboljšal.

Slovaška industrija je bila lani polno zaposlena. Zunanja trgovina se je zadovoljivo razvijala in Slovaška je sklenila kompenzacijske pogodbe še z nekaterimi državami. Uvoz iz Nemčije je bil zelo živahen. Na polju državnih financ je ostalo tudi lani načelo štedenja. Novi državni izdatki so bili kriti z novimi dohodki. Tekoče leto bo postavilo Slovaško še pred težje naloge. Še bolj kakor lani bo treba letos upoštevati zahteve vojne čara in civilno prebivalstvo se bo moralo še bolj omejiti v svojih potrebah. Znatnejše omejitve bodo mogoče še zlasti v gradbeni stroki.

Če bi ugasnila luna

V pravadnih časih so videli ljudje v solnčnih in luninih mrkih strašno borbo med obema nebesnima telesoma. Mnogi ljudje so verovali, da bi bilo konec naše zemlje ali pa, da bi jo vsaj zadeja strašna katastrofa, če bi se solncu posrečilo »pozreti« luna. Zato so si na vse načine prizadevali vzpodbuditi luno k čim večji bojevitosti in odporu proti njenemu najhujšemu sovražniku solncu. Ljudje so na ves glas kričali in razbijali po raznih posodah, da je bil hrušč čim večji. Tako so mislili, da jih luna sliši, in da bodo njihove želje izpolnjene. Pri nekaterih divjih plemenih je se ta prastar običaj ohranil do naših časov.

Po dolgotrajni in mučni bolezni je odšel po plačilo k Vsemogočnemu naš dobri stric, prečastiti gospod

JANKO BARLE

mestni župnik pri Sv. Jakobu v Ljubljani

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 3. t. m. ob 4. uri popoldne izpred cerkve Sv. Jakoba na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v sredo, dne 3. t. m. ob 9. uri dopoldne v župni cerkvi Sv. Jakoba, vpricho pokojnika

LJUBLJANA, dne 1. marca 1943.

Zalujači:

GORJANC ROZALIJA, nečakinja

DORNIK ALBIN, nečak

in ostalo sorodstvo

FRANCE NOVŠAR:

20

Nemir srca
ROMAN

Kakor sem dejal, ne zanima me, če verujete ali ne, to je zasebna zadeva, nad katero se človek ne sme spotikati. Drugače pa, če pride takle mlad fant, kot ste vi, iz Ljubljane v takšno podeželsko vas, kjer še vse živi od starih šeg, kjer je danes še vse prav tako kakor pred sto in še več leti. Ali se vam ne zdi, da je treba v takem primeru svoje mestne navade vsaj malo preurediti ali pa jih skriti tako, da ljudem niso v pohujšanje?

Duhovnik je tu postal in se kakor v zadregi nasmehnil.

»Ne smete me imeti za starokopitnega človeka, ki ne ve, kako je po svetu. Narobe, jaz poznam svet boljše kot ga boste morda vi vse življenje spoznali. Še kot dijak sem prepotoval vso Evropo in kot bogoslovec sem bil neprestano v inozemstvu, kadar koli se mi je le ponudila prilika. Imel sem zelo bogate starše, ki so vse imetje porabili le za to, da so me izsolali. Povsod sem potoval sam, brez vsakega nadzorstva. Imel sem bistre oči, ki jim je malo stvari ušlo. Moje življenje v tej vasi je sila pokojno, če ga primerjam z mojo burno mladostjo. Tudi jaz sem dobro poznal dekleta kakor vi, vendar nisem nikdar iskal vezi s preprostimi, nedolžnimi, ker sem se bal, da bi jim morda nehote uničil mla-

dost in življenje. Pravijo, da je bilo malo fantov, ki bi se po zunanosti mogli primerjati z menoj. Morda se vam bo zdelo čudno, da vam pripovedujem o svojem življenju stvari, ki spadajo v zaklenjeno omaro. Če mi vi nečete pripovedovati o sebi, vam lahko jaz mnogo povem, saj nimam ničesar skrivati pred nikomer.«

Rudolf je spremljal njegov, zdaj nekam zardeli obraz, na katerem je trepetala senca razburjenja. »Ko ste prišli v mojo farto, ste mi bili všeč, čeprav sem prvi trenutek, ko sem z vami govoril, vedel, kako je z vami. Vaša hladnost, s katero imate toliko uspehov pri ženskah, vem, odkod izvira. Tu je nekaj prezgodaj dozorele mladosti in lep del razočaranja, ki ga doživlja sleherni, ki mu življenje ni dalo kruha in strehe v prvih letih. Takšen človek postane, ko doraste, brezbrizno in surovo. Toda naj pustim to! Ko sem vas prvič videl, nisem mislil, da nameravate tukaj tako dolgo ostati. Ne mislite, da imam kaj proti temu, da prihajajo študentje v Dolenjo vas. Ne! Ko sem vas pozneje videl, da ste hodili z Marto, mi je bilo pa žal, da bivate tu. Ne verjamem, da bi človek z vašim značajem mogel to dekle napraviti srečno. Ne precenjujem svojega psihološkega znanja, toda malokdaj sem se varal.«

Postal je in ga zrl naravnost v oči.

»Morda sem zašel preveč v podrobnosti, naj vam rajši dam nasvet, ki bo tudi vam lahko še prav prišel. Če nimate resnih namenov z dekletom, ji rajši ne hodite na pot!«

To je bilo torej, kar mu je župnik hotel povedati?!

Rudolf se je skoraj nasmehnil.

Duhovnik je to opazil.

»Gotovo imate kaj pripomniti,« je dejal.

»Prav za prav ne mogoče, gospod župnik,« se je Rudolf silil k prijaznosti. »Čudim se le, odkod imate tako slabe podatke o meni. Kolikor vem, nisem nikomur v vasi skrivil lasu na glavi in se moram zato pač čuditi, če so ljudje proti meni iznašli ravno Marto.«

Župnik se je začudil, ker je Zidarič tako hitro obrnil smer pogovora.

Skoraj ogorčeno je nadaljeval Rudolf.

»Gospod župnik, lahko mi verjamete, da nimam smisla za vaše spore in da so mi razprize te vrste več ko zoprne. Ne brigam se mnogo zato, ali se ljudem zdi prav, ker se nosim po mestno ali če ne hodim v cerkev. Tudi jaz nikogar ne vprašam, ker sem daleč od tega, da bi me to zanimalo. Nekaj pa je, česar nikomur ne dovolim, in to je, bezati v moje zasebno življenje. Bodite tako prijazni, gospod župnik in mi povejte, kdo je bil tisti svetnik, ki so ga moji obiski pri Marti tako motili, da se je šel pritožiti k vam. Dajem vam besedo, da tega ne bo nihče izvedel, tudi on ne.«

»Res je bil nekdo pri meni,« se je nasmehnil duhovnik. »ki vas je zelo očrnil. Govoril je tako, da ste zapeljivec, ki je tudi s tistim učiteljevim otrokom, tisto Kristino, poskušal grati ljubezen. Dejaj je, da bi jaz kot župnik takšne stvari moral preprečiti.«

»Verjetno je bil eden od Martinih oboževalcev. Gospod župnik, ne povejte mi njegovega imena. Če bi ga poznal, bi me morda premagalo in potem bi bil pretep.«

»To o Kristini, vem, da je laž. Ljudje tu na kmetih ne znajo ločiti med prijateljskim in ljubeznivim. Ti ljudje ne morejo razumeti, da sta mlad fant in mlado dekle lahko odlična prijatelja. Ta obožba izvira torej iz njihove miselnosti. Spotikali so se, ko so vas videli hoditi z njo proti gozdu ali k reki, saj veste, kakšni so. Rajši kaj slabega uganejo,« je miril župnik Rudolfa.

Ta se je zopet mara spomniti njenega smeha, ki ga je toliko pomirjeval.

»Kar pa se tiče Marte,« je nadaljeval študent, »vem, da bi zaslužila boljšega moža kot sem jaz. Sicer bo trajalo še nekaj let, preden lahko te besede postanejo meso, vendar, če me bo počakala, sem ji dal besedo, da ne bom gledal za drugimi. Imam me rada, kakor so vam gotovo povedali...«

Župnik se je nasmehnil.

»Vem, da vas ima rada in prav zato sem se bal, ker se na vas nisem mogel zanesti, saj si lahko mislite, da vas imajo ljudje v zobež že zato, ker ne hodite k maši. Toda jaz vem, da so takšni ljudje vsaj tako pošteni kot tisti, ki se nepepostano pizijo okrog spovednic. Sicer pa, gospod Zidarič, ni ne zamerite mojega nastopa! Po vasi se bo zdaj kmalu razvedelo, da ste bili pri meni in to bo dobro vplivalo na ljudi posebno, ko bodo izvedeli, da ste bili tu več ko dve uri. Naša Francka je že najhuj poskrbela, da se bo ta novica razvedela.«